

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 23^{ον} | ΑΘΗΝΑΙ 1-15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1909 | ΑΡΙΘΜΟΣ 963

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ

Α'.

ΠΡΟΧΘΕΣ ὁ φίλος μου κ. Τσοκόπουλος ἀπηλπισμένος ἀπὸ τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς κλάδους κακομοιρίαν τῆς χώρας ζητεῖ ὡς φάρμακον τὴν ἐπίσημον ἐπέμβασιν τῆς γυναικὸς εἰς ὅλα αὐτά, ὡς τὸ μόνον μέσον σωτηρίας, ποῦ μένει.

Εἰς τὸ ἴδιον φύλλο τῆς «Ἑστίας», ἀνηγγέλετο ἢ εἰς β'. ἀνάγνωσιν ψήφισις τοῦ νομοσχεδίου περὶ παροχῆς πολιτικῆς ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Ἀγγλίας. Εἰς τὴν εἶδησιν αὐτὴν ἢ «Ἑστία» φοβουμένη μὴ τύχη καὶ πραγματοποιηθῇ τὸ φοβερόν καὶ τρομερόν αὐτὸ πραξικόπημα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα, ὅτι καὶ ἂν ἡ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων ψηφίσῃ καὶ εἰς γ'. ἀνάγνωσιν τὸ νομοσχέδιον, μένει ὁμως ἀκόμῃ ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων ἢ ὅποια, κατὰ τὴν «Ἑστίαν» πάντοτε, θὰ τὸ ψηφίσῃ τότε, ὅταν κάμῃ ἀπὸ τὰς σημερινὰς suffragettes δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον εἰς τὴν ζωὴν.

Μὲ τοῦτο θέλει νὰ εἰπῇ ὅτι τὸ νομοσχέδιον δὲν θὰ ψηφισθῇ ποτέ.

Πρὶν νὰ συζητήσω τὸ δυνατόν καὶ τὸ ἀναγκαῖον ἢ μὴ τῆς ψηφίσεως, δηλώνω ἐπισήμως, ὅτι δὲν νομίζω οὔτε δυνατόν, οὔτε ἀναγκαῖον, ὅπως ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα καὶ ἡ μόρφωσις ἐν γένει τῆς γυναικὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν

ἐπίσημον ἐπέμβασιν τῆς εἰς τὴν πολιτικὴν. Καὶ μὲ τὴν δήλωσιν αὐτὴν σώζομαι ἀπὸ τὰς δημοσιογραφικὰς ἐπιθέσεις, ἀπὸ τὰ γλυκανάλατα ἀστεία μερικῶν, καὶ ἀπὸ τὰς γελοιογραφίας τοῦ κ. Ἀριστέως. Καὶ ἔρχομαι εἰς τὰς Ἀγγλίδας καὶ ἐν γένει εἰς τὰς γυναῖκας ποῦ ἀπέκτησαν πολιτικὴν ψήφον, ἢ ποῦ τὴν ζητοῦν μὲ τὸ Ἑγγλέζικο πείσμα ποῦ χαρακτηρίζει τὴν φυλὴν αὐτὴν,

Τὰς suffragettes ἐν γένει πρέπει νὰ διαιρέσωμεν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας: τὰς συντηρητικὰς καὶ τὰς ἐπαναστατικὰς. Βλέπετε καὶ αἱ γυναῖκες ἀκόμῃ ἔχουν κόμματα μὲ εἰδικὰ προγράμματα καὶ εἰδικὰς πολιτικὰς ἀποχρώσεις. Αἱ συντηρητικαί, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ὁμιλήσω σήμερον, εἶναι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν, τὰ γράμματα καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀλληλεγγύην καὶ ἐπροχώρησαν εἰς μίαν δρᾶσιν προόδου, ἢ ὅποια τὰς ἀνέδειξε μεγάλας ἐπιστήμονας καὶ μεγάλους παράγοντας διὰ τὸν ἐκπολιτισμὸν καὶ τὴν πρόοδον τῶν λαῶν.

Ὡς ἐπιστήμονες δὲν ἠρέεσθησαν νὰ ἀποκτήσουν πελατεῖαν καὶ νὰ κερδίζουν χρήματα. Ἐμελέτησαν ἐπιστημονικῶς τὰς δυστυχίας καὶ τὰς ἀθλιότητας πρῶτον τοῦ ἀδικουμένου φύλλου των, καὶ ἔπειτα τῆς πασχούσης καὶ ἐξαντλουμένης καὶ ἐκφυλιζομένης ἀνθρωπότητος. Καὶ μὲ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα ποῦ χαρακτηρίζει τὰς γυναῖκας ἀνέλαβαν νὰ ἐργασθοῦν καὶ νὰ σώσουν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ σωθῇ. Καὶ τὸ

ἐκάμαν μὲ τόσῃ ἐπιμονῇ καὶ μεθοδικότητι καὶ δυνάμει θελήσεως, ὥστε ἐνίκησαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ νικῶν.

Δύω εἶνε τὰ σημεῖα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἤρχισαν τὸν ἀγῶνα τῶν ἡ καταπολέμησις τοῦ ἀλκοολισμοῦ καὶ τῆς διαφθορᾶς τῶν ἡθῶν, καὶ ἡ διὰ τῆς ἐργασίας τῆς γυναικὸς ἀναγέννησις.

Καὶ διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, διὰ τὴν ὁποίαν γίνεται καὶ λόγος σήμερον, ἡ πρώτη κατὰ τοῦ Ἀλκοολισμοῦ γυναικεία ἐταιρεία ἰδρύθη τὸ 1875, μὲ ὑποκινητρίαν τὰς γυναικὰς τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ Ἐταιρεία αὕτη τῆς ὁποίας προεδρεύει ἡ lady Henry Somerset διάσημος ρήτωρ καὶ συγγραφεὺς ἀριθμεῖ σήμερον ἑκατὸν πενήντα χιλ. μέλη γυναικὰς καὶ ἄνδρας, ἴδιον περιοδικὸν μὲ πενήντα χιλ. συνδρομητὰς καὶ διοργανοῦν κατ' ἔτος ἀπὸ 300—350 ὁμιλίαις (meetings) μὲ 100 γυναικὰς ρήτορας, μόνον εἰς τὸ Λονδίνον. Εἰς ἕλην τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν, γίνονται κατ' ἔτος ἀπὸ 2,000—3,000 διαλέξεις ἐπιστημονικαί, εἰς τὰς ὁποίας διὰ φωτεινῶν εἰκόνων ἐπιδεικνύονται αἱ καταστροφαὶ τῶν σπλάγχων, αἱ ἀλλοιώσεις τοῦ ἐγκεφάλου, αἱ προερχόμεναι ἀπὸ τὸν ἀλκοολισμόν, ἀκόμη δὲ καὶ ἡλίθιαι μορφαὶ καὶ παραμορφωμένα σώματα παιδίων, γεννημένων ἀπὸ γονεῖς ἀλκολικούς.

Εἰς τὴν ἐταιρείαν αὕτην ὀφείλεται καὶ μία τεραστία διεθνὴς ἀναφορά, γραμμένη εἰς ὅλας τὰς γλώσσας μήκους 6,400 μέτρ. καὶ φέρουσα ὑπογραφὰς 300,000 διαφόρων ἀντιπροσώπων γυναικείων ἀντιαλκολικῶν ἐταιρειῶν, αἱ ὁποῖαι διερμηνεύουν τὰς γνώμας ἑπτὰ ἡμισυ ἑκατομμυρίων μελῶν. Ἡ ἀναφορά αὕτη ἔγινε πρὸ ἑτῶν, ζητεῖ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐμπορίου τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ ἐστάλη εἰς τὰς κυβερνήσεις ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου.

Ἀπὸ τότε αἱ ἐταιρεῖαι αὗται, μικταὶ κατὰ τὸ πλεῖστον.—οἱ προσηλυτισθέντες ἄνδρες εἶναι πολλοί,—εἶναι 568 εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὑπὲρ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἀλκοὸλ καὶ 104 ὑπὲρ τῆς ὀλικῆς καταργήσεως αὐτοῦ. Φυσικὰ ὅλοι ὅσοι γίνονται μέλη ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν πίνουν πλέον κανὲν ποτὸν ποὺ περιέχει οἰνόπνευμα, καὶ ἐργάζονται εἰς προσηλυτισμὸν καὶ ἄλλων.

Ἐνθυμοῦμαι, ὅταν πρὸ χρόνων μᾶς παρετέθη ἓνα πρόγευμα παρὰ μεγάλου ἐκθέτου τοῦ Σικάγου εἰς αὐτὸ τὸ τμήμα του εἰς τὴν Ἐκθεσίν, τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον τρεῖς τέσσαρες ἀπὸ ἡμᾶς τὰς προσκεκλημένας ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, ἡπιαμεν ὀλίγην μύραν. Ὁ προσκαλὼν μᾶς ἔφερεν εἰς ἓνα κενὸν ποῦ ἄφιναν εἰς τὸ μέσον τρεῖς τέσσαρες κολοσσαῖοι ἀερόλιθοι καὶ μᾶς προσέφερεν εἰς τὸν καθένα μᾶς χωριστὰ ἓνα

ποτήρι μύρα. Δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἰδῇ κανεὶς, μᾶς εἶπε, διότι εἶναι ἐντροπὴ καὶ ἀπαγορεύεται.

Μὲ τὰ ὀλίγα αὐτὰ ἐννοεῖ ὁ καθεὶς πόσον καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐπεβλήθη ἡ γυναικεία αὕτη προπαγάνδα, ἡ ὁποία ἂν ἀριθμῇ καὶ πέντε δέκα γυναικὰς μὲ ἐξημμένα κεφάλια, αἱ ὁποῖαι σπάζουν τζάμια καὶ μεταχειρίζονται βίαια μέτρα, ὅμως εἰς τὸ σύνολόν τῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς ὑπεροχωτέρας γυναικὰς, σήμερον δὲ καὶ ἄνδρας, ὅλων τῶν λαῶν.

Τὸ ζήτημα τῆς διαφθορᾶς τῶν ἡθῶν συνέδεσαν μὲ τὸ τοῦ ἀλκοολισμοῦ. ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὁποίου παρασύρονται τὰ 60 ο)ο ἐκ τῶν ἀνηθικῶν ἀνθρώπων. Ἀπέδειξαν δὲ διὰ στατιστικῶν ὅτι αἱ πλέον ἐγκληματικαὶ κατὰ τῶν ἡθῶν πράξεις γίνονται ἐν στιγμῇ μέθης ἀπὸ ἀλκολικούς, εἴτε ἀπὸ ἐκφύλους καταγωγῆς ἀλκολικῆς.

Ἐπὶ ἀριθμοῦ 3142 γυναικῶν ἀνηθικῶν, 564 ὤφειλαν τὴν ἀιθητικότητα τῶν εἰς τὸν ἀλκοολισμόν, 473 εἰς τὴν ὁκνηρίαν, 326 εἰς τὴν τελείαν στέρησιν καὶ δυστυχίαν, 181 εἰς γκρίνιαν καὶ κακομεταχείρισιν τῶν συζύγων, 184 μόνον εἰς φυσικὴν ἐλαφρότητα, καὶ αἱ λοιπαὶ 1408 εἰς ἐγκατάλειψιν τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν διάθεσιν κακοῦ ἡθῶν ἐκμεταλλευστῶν.

Ἡ προσοχὴ λοιπὸν τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἐστράφη ἀμέσως εἰς ὅλα τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀπαλλάξουν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὰ ἐπονεῖδιστα αὐτὰ ἡθικὰ ἔλκη. Εἶναι ἀνὰριθμητοὶ αἱ ἐταιρεῖαι ποὺ ἔχουν συστηθῇ καὶ αἱ ἐνέργειαι ὅπου ἔχουν γίνεσθαι καὶ οἱ προστατευτικοὶ νόμοι ποὺ ἔχουν ψηφισθῇ, πρὸς καταπολέμησιν τῶν μεγάλων αὐτῶν κακῶν, ὅπως ἀνὰριθμητοὶ εἶναι καὶ αἱ νίκαι μὲ τὰς ὁποίας ἐπληρώθησαν ὅλαι αὐταὶ αἱ εὐγενεῖς προσπάθειαι. Φυσικὰ αἱ γυναῖκες αὗται ἀντελήφθησαν καὶ ἐπέισθησαν ὅτι ἡ ἰδική των ἐργασία ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἐθνικῆς προόδου τῶν λαῶν, εἶναι περισσότερον ἀλτρουϊστικὴ καὶ περισσότερον ἡθικὴ ἀπὸ τὰς τῶν διαφόρων Βουλῶν.

Ἐὰν λοιπὸν σήμερον ζητοῦν ψῆφον, τὸ κάμουν ὅχι ἀπὸ φιλοδοξίαν, ἀλλ' ἀπὸ τὸν ὥραϊον πόθον νὰ στρέψουν τὴν προσοχὴν τῶν πολιτευομένων ἀνδρῶν εἰς τὰ μεγάλα κοινωνικὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ὑποσκάπτου τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν τῶν ἐθνῶν καὶ νὰ περιορίσουν τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον κρύπτουν ὑπὸ ἐξωτερικὸν ἀπατηλὸν νόμον ἀνῆθικοι, ἄδικοι καὶ καταστρεπτικοί.

Αὐτὸ ἐξηγεῖ πῶς μεγάλα ὀνόματα τῆς Ἀγγλίας ὡς τῶν λαίδων Aberdeen, Somerset, Lytton, καὶ ἄλλων, ἀκόμη καὶ μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἀγωνίζονται μὲ τόσῃ ἐπιμονῇ διὰ τὴν γυναικείαν ψῆφον.

K. HAPPEN

ΜΥΣΤΡΑΣ.—Γυναικωνίτης ναοῦ Παντανάσσης.

(Ἀπὸ τὰ σκίτσα τῆς ἐκδόσεως Α. Ζάχου)

Ἐξωτερικὸν Παναγίας Βροντοχίου.

(Ἀπὸ τὰ σκίτσα τῆς ἐκδόσεως Α. Ζάχου)

Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ

(Μάρτιος—Αύγουστος 1897)

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

Τὸ σπιτί μας εἶν' ἓνα σπιτί ποῦ δὲν ἔχει
Τὴν ἀσχημὴ βοή καὶ τὴ μονγγὴ τὴ νέκρα
Τῶν ἄλλων τῶν σπιτιῶν ἀγνάντια του καὶ γύρω.
Στὸ σπιτί μας πονεῖ ἀσυνείθιστα λαλοῦνε
Καὶ στοῦ σπιτιοῦ μας τὴν αὐλὴ παραβλαστάρει
Τοῦ μαρτικοῦ δευτεροῦ φουντῶνει τῆς Δοδῶνης.
Στὸ περιβάλλον τοῦ σπιτιοῦ μας πνικανθίζουν
Τὰ σιδερόχορτα καὶ τὰ φειδοχορτάρια,
Στὸ σπιτί μας ἀστράφτει ὁ μαρτικὸς καθρέπτης
Ποῦ μέσα στὸ γυαλί του ἀντιφεγγίζει πάντα
Τὸ πρόσωπο ὑπερθαύμαστο τῆς Οἰκουμένης
Κ' ἡ σιωπὴ στὸ σπιτί μας εἶνε γεμάτη
Ἀπὸ τὰν ἀξεδιάλυτο πριγγμένο βόγγο
Περασμένων καιρῶν καὶ ἀγέννητων αἰώνων
Στὸ σπιτί μας ψυχὴς γεννιοῦνται καὶ πεθαίνουν,
Κι' ἀπάνου στοὺς βλαστοὺς βλαστοὶ περοδιαβαίνουν,
Κ' οἱ γέροι ἔχουν τῶν λευτῶν τὰ πλοῦσια γένεια
Τ' ἔσπρα καὶ τὸ πλατὸ μέτωπο τῆς μελέτης
Καὶ τὴν ὀργὴν τῶν προσηγῶν κ' ἔχουν τῶν ἱσκιῶν
Τὴν γαλήνην τὴν ἀπιστή καὶ τὴ φοβέρα.
Καὶ οἱ ἴοι μὲς στὰ πνικρότατα τοῦ τοῦ λαγκάδια
Κυνηγῶντας θερμὰ τὴν νύφη τὴν Ἰδέα,
Σκορποῦν τὴ λάβρα τῶν ἀβάσταγων σατύρων,
Καὶ τὰ παιδιὰ εὐκολοξεχνῶντας τὰ παιγνίδια
Καὶ καρφωμένα σὲ μιὰν ἄκρη, συχναοίγουν
Στοχαστικά τὰ μάτια καὶ μεγαλοφέρουν,
Κι' ὅλοι, πρόγονοι, ἀπόγονοι, μικροὶ μεγάλοι
Κάθε ποῦ φανερώονται στὰ πλήθη μέσα,
Τὸ κάμωμα ἔχουν ποῦ γεννᾷ τὰ περιγέλοια

Κ' ἔχουν τὸ λόγο ποῦ ξεσπάει καὶ ποῦ σκλαβώνει.
Ὅμως ἀπ' ὅλα πῶς πνευματικὰ καὶ ὥρατα
Ἀντιλαλεῖ στὸ σπιτί μας καὶ τὸ γιομίζει
Γιὰ διαλεχτοὺς μιὰ διαλεχτὴ, μιὰν ἁρμονία,
Ἀπ' τὸ Σινῶ ἀστραπὴ καὶ ἀπ' τὸν Ὀλυμπο φέγγος,
Σὰ νὰ κρυφομιλοῦν στάστροσπαρμένα σκότη
Ἡ ἄρπα τοῦ Δαβὶδ καὶ ἡ λῦρα τοῦ Πινδάρου!

Ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ κ. ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τ' ΑΓΝΑΝΤΕΜΜΑ

ΞΑΝΘΑ στὸν βράχο τῆς ἐρήμου ἀκτῆς, ἀπὸ
παλαιούς λησμονημένους χρόνους, εὐρί-
σκετο κτισμένον τὸ ἐξωκλήσι τῆς Παναγίας
τῆς Κατευοδώτρας. Ὅλον τὸν χειμῶνα παπ-
πᾶς δὲν ἤρχετο νὰ τὸ λειτουργήσῃ ὁ βορριάς
μαίνεται καὶ βρυχᾶται ἀνὰ τὸ πέλαγος τὸ ἀ-
πλωμένον μαυρογάλανοι καὶ βαθύ, τὸ κύμα
λυσσᾷ καὶ ἀφρίζει ἐναντίον τοῦ βράχου. Καὶ ὁ
βράχος ὑψώνει τὴν πλάτην του γίγας ἀκλόνη-
τος, στοιχειὸ ῥιζωμένο βάθει στὴν γῆν, καὶ τὸ
ἐρημοκλήσι λευκὸν καὶ γλαρόν, ὡς φωλιά θα-
λασσαιῶν, στεφανώνει τὴν κορυφὴν του.

Ὅλον τὸν χρόνον παππᾶς δὲν ἐφαίνετο καὶ
καλόγηρος δὲν ἤρχετο νὰ δοξολογήσῃ. Μόνον

τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων κατέβαιναν ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ βραχώδους βουνοῦ, ἀπὸ τὸ λευκὸν μοναστηράκι τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, σεβάσμιος, με φτερουγίζοντα κάτασπρα μαλλιά καὶ κυματίζοντα βαθειὰ γένεια, ἕνας γέρον ἱερεὺς ὡς νεοττὸς τῆς ἀνω καλιᾶς τῶν Ἀγγέλων» διὰ τὴν λειτουργίαν τὸ παλαιὸν λησμονημένον ἐρημοκλήσι. Ἐκεῖ ἤρχοντο τρεῖς-τέσσαρες βοσκοί, βουνίσιοι, ἀλειτούργητοι, ἀλιβάνιστοι, ἤρχοντο με τῆς φαμίλιες των, τῆς ἀνέβγαλτες καὶ ἀπραχτες, με τὰ βοσκόπουλά των τ' ἀχτένιστα καὶ ἀνιφτα, ποῦ δὲν ἤξευραν νὰ κάμουν τὸν σταυρὸν τους, διὰ τὸ ἁγιασθῶν καὶ νὰ λειτουργηθῶν ἐκεῖ καὶ εἰς τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας ὁ γηραιὸς παππᾶς με τοὺς πτερυγίζοντας βοστρούχους εἰς τὸ φύσημα τοῦ βορρᾶ, καὶ τὴν βαθειὰν κυμαίνουμένην γενειάδα, κατέβαινε κάτω εἰς τὸν μέγαν ἀπλωτὸν αἰγιαλόν, ἀνάμεσα εἰς ἀγρίους θαλασσοπλήκτους βράχους, διὰ τὴν φωτισθῶν τ' ἀφώτιστα κύματα.

Τὸν ἄλλον καιρὸν ἤρχοντο, συνήθως τὴν ἀνοιξίαν, γυναῖκες ναυτικῶν καὶ θυγατέρες, κάτω ἀπὸ τὴν χώραν, με σκοπὸν ν' ἀνάψουν τὰ κανδήλια, καὶ παρακαλέσουν τὴν Παναγίαν τὴν Κατενοδώτριαν νὰ ὁδηγήσῃ καὶ κατενοδώσῃ τοὺς θαλασσοδαρμένους συζύγους καὶ τοὺς πατέρας των. Ὡραῖες κοπέλλαις με ὑποκάμισα κόκκινα μεταξωτά, με τραχηλιαὶς ψιλοκεντημέναις, με τοὺς χυτοὺς βραχιόνας καὶ τὰ στηθὴ τὰ γλαφυρά, ἤρχοντο νὰ ἰκετεύσουν διὰ τ' ἀδελφάκια των ποῦ ἐθαλοσοπνύγοντο δι' αὐτάς, διὰ τὴν φέρουν προικιὰ ἀπὸ τὴν Πόλιν, στολίδια ἀπὸ τὴν Βενετιάν, κειμήλια ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, «Πάντα νᾶρχονται, πάντα νὰ φέρουν». Βοῦδάκια λογικά, ποῦ ὠργωναν ἀντὶ τῆς ξηρᾶς τὴν θάλασσαν· φρόνιμα ὅπως τὰ δύο ἐκεῖνα τέκνα τῆς ἱερείας τῆς Δήμητρος, τὰ μακαρισθέντα. Νεαραὶ γυναῖκες ρεμβάζουσαι καὶ μητέρες συλλογισμέναι ἤρχοντο διὰ τὴν καθίσουν καὶ ἀγναντέψουν.

Ἄμα εἶχαν φωτισθῇ τὰ νερά, ἢ ὀψιμώτερα, ἀφοῦ εἶχαν περάσῃ κ' αἱ Ἀπόκρεφ, συνήθως περὶ τὴν β' ἐβδομάδα τῶν Νηστειῶν, ἀφοῦ εἶχαν γευθῇ πλέον ἀχινούς καὶ στρείδια ἄρκετά, οἱ ναυτικοὶ μας ἐπέβαιναν εἰς τὰ βρίκια, εἰς τῆς σκούναις των, κ' ἐμίσειαν ἐπήγαιναν νὰ ταξιδέψουν. Τὸν καιρὸν ἐκείνον, καράβια καὶ γολέτταις «ἔδεναν» μεσοῦντος τοῦ φθινοπώρου. Οἱ θαλασσινοὶ μας ἀγαποῦσαν πολὺ τῆς ἐστίας τὴν θαλπωρὴν, τὸν καπνὸν τοῦ μελάθρου, καὶ τὸ θάλπος τῆς ἀγκάλης. Καὶ ὅταν ἐπανήρχετο ἢ ἀνοιξίς εἰς τὴν γῆν, τότε αὐτοὶ ἐπέστρεφαν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐσηκύνοντο εἰς τὰ πανιὰ τὰ αἰμωδιασμένα καὶ ναρκωμένα ἀπὸ τὴν μακρὰν ραστώνην σκάφη ἀνὰ δύο ἢ τρία τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἡ σκούνα ἔφερνε βόλταις εἰς τὸν λιμένα, ἂν ἦτο ἐναντίος, ἢ καὶ οὐριος ἂν ἦτο, ὁ ἄνεμος. Ἡ βάρκα ἐπερίμενε διπλαρωμένη ἔξω εἰς τὴν προκυμαίαν. Ὁ καπετάνιος δὲν ἐτελείωνε τοὺς ἀποχαιρετισμούς εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ λοστρόμος ἐμάκρυνε τῆς παινετάδες εἰς τὰ καπηλειά. Κ' ἡ βάρκα ἐπερίμενε. Καὶ ὁ μοῦτσος ἔχασκε καθήμενος ἔξω, ἐπάνω εἰς τὸ κεφαλόσκαλον. Καὶ ὁ νεαρὸς ναύτης, ὅστις εἶχε ἐλθῇ με τὸν μοῦτσον τώρα ἀπὸ τὴν σκούνα, ποῦ ἦτον στὰ πανιὰ, ἐγίνετο ἄφαντος. Δύο ἄλλοι σύντροφοι περασμένοι στὰ χαρτιά, ναυτολογημένοι, ἔλειπαν. Κανεὶς δὲν εἶξευρε ποῦ ἦσαν. Καὶ μέσα εἰς τὸ πλοῖον, ὅπου ἔφερνε βόλταις-βόλταις, κ' ἐστρέφετο ὡς δεμένον περὶ κέντρον ἀόρατον — τὸ κέντρον ἦτο μέσα εἰς τὰς καρδίας καὶ εἰς ἐστίας τῶν ναυτικῶν — ἄλλος δὲν ἦτο ἐμὴ ὁ πηδαλιούχος, ὁ μάγειρος, κ' ἕνας ἐπιβάτης, ξένος κ' ἔρημος, εἰς τὸν ὅποιον εἶχαν εἰπεῖ, «τώρα, στή στιγμή, νὰ, τώρα τώρα θὰ φύγουμε» κ' εἶχε μπαρκάρη, ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ δώδεκα ὥρας πρὶν.

Ὁ πλοίαρχος ἔπρεπε νὰ βάλῃ ἐμπρὸς τὴν καπετανίσσαν· αὐτὴ ὥφειλε νὰ προπορευθῇ, ἐπειδὴ ἦτον τυχερή, βέβαια κ' ἔτσι ἀπεφάσιζε νὰ μπαρκάρη. Τέλος ἐσυμμαζεῦετο ὁ λοστρόμος, ἀνεκαλύπτοντο οἱ δύο ἀπόντες σύντροφοι, ἔξεκολλοῦσε ὁ πλοίαρχος, ἔπεφταν τρομπώνια ἄρκετά, τρομπώνια ἀπὸ τὸ πλοῖον, τρομπώνια ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν· ἔκοφταν, ἐφαλίδιζαν τῆς βόλταις ταχύτερα, συντομώτερα, ὡς νὰ ἐσφίγγοντο διὰ τὴν κόψουν τὴν ἀόρατον ἐκείνην κλωστήν, τὸ λεπτὸν ἰσχυρὸν νῆμα, ὡς μίαν τρίχα ξανθὴν μακρὰς κυματιζούσης κόμης· καὶ τὸ σκάφος ἔβαλλε πλώρην πρὸς βορρᾶν.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔαρος, караβάνια γυναικῶν, ἀσκέρια, φουσᾶτα γυναικῶν, ἀνείρπον, ἀνέβαινον, ἀνῆρχοντο ἐπάνω στὴν ρεμματιάν, τὸ ρέμμα ρέμμα, τὸν ἐλικοειδῆ δρομίσκον, ὅστις διαχαράσσεται ἀνὰ τοὺς λόφους τοὺς τερπνοὺς με τὰς χιλιάδας τῶν ἐλαιοδένδρων, τὸν ἀειθαλῆ πρασινόφαιον στολισμὸν τῆς μεγάλης κοιλάδος με τὰς ράχεις, με τὰς κορυφάς, με τὰς ἐσοχὰς καὶ ἐξοχὰς, ἀνετώτερον ἀπὸ τὴν κυματίζουσαν ποδιὰν τῆς βοσκοπούλας τοῦ βουνοῦ, πολυπτυχότερον ἀπὸ τὴν χρυσοκέντητον ἐσθῆτα τῆς νύμφης. Ἐπάνω εἰς τὸν βράχον τῆς ἐρήμου βορεινῆς ἀκτῆς, πλησίον εἰς τὸ λησμονημένον παρεκκλήσι τῆς Παναγίας τῆς Κατενοδώτρας, ἐκεῖ

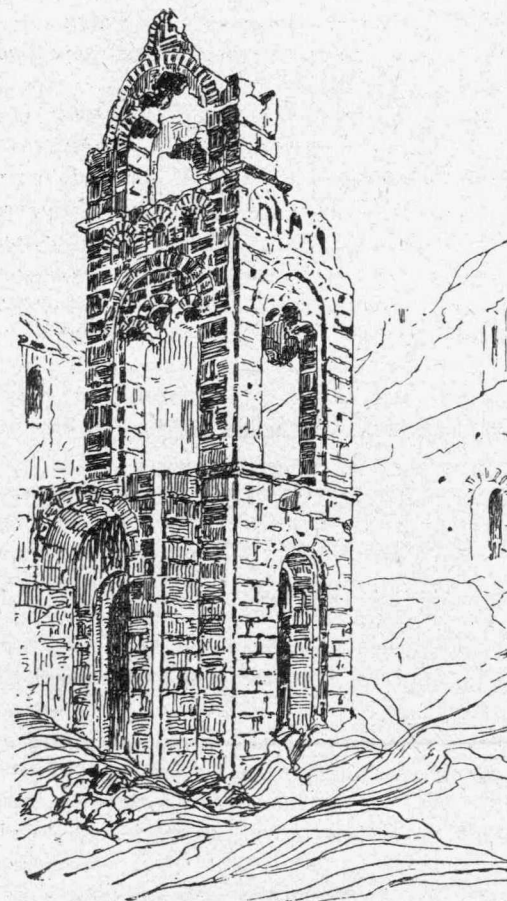
λαμίτσα. Αὐτὴ εἶχε μάθῃ ἀπὸ τὸν γέροντά της τὸν παπᾶ-Γεράσιμον, ὅτι ἢ φωτιαὶς τῶν κανδηλιῶν πρέπει νὰ εἶνε μικραῖς, τόσαις δά, σὰν λαμπυρίδες. Τοῦ κάκου. Κανεὶς δὲν τὴν ἤκουε.

Οἱ ὄρμαθοὶ τῶν γυναικῶν ὁμάδες-ὁμάδες, συγγενολόγι... διεσπείροντο εἰς μικροὺς ὄχθους, εἰς πτυχὰς τοῦ βράχου, ἀνάμεσα εἰς θάμνους καὶ χαμόκλαδα, εἰς μέρη ὑψηλὰ καὶ εἰς μέρη ὑπὸ νῆμα· ἤρχοντο με τὰ καλαθάκια τους, με τὰ μαχαιρίδιά τους.. διότι πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἡσχολοῦντο νὰ βγάλουν ἀγριολάχανα... με τὰ προγεύματά τους τὰ σαρακοστιανὰ, καὶ ἀφοῦ εἶχαν ἀνάψῃ τὰ κανδήλια τῆς Παναγίας, ἀφοῦ εἶχαν κάμῃ μετάνοιαις στρωταῖς πύλλαις, κ' εἶχαν κολλήσῃ ἀφιερῶματα εἰς τὴν εἰκόνα, κ' εἶχαν χορτάσῃ τ' αὐτιά τους ἀπὸ τὰς νοθεσίας τῆς γρηᾶ-Μαλαμίτσας, ἐστρώνοντο ἐκεῖ εἰς τὴν δροσερὰν χλόην κ' ἀγνάντευαν κατὰ τὸ πέλαγος.

Τὰ βοσκόπουλα ἐκεῖνα τ' ἄγρια κ' ἀχτένιστα κ' ἀπλοῖκά, ποῦ τῆς ἐβλεπαν ἀπὸ μακρὰν σὰν σκιασμένα, ἀπορούσαν κ' ἔλεγαν.

— Κύττα της; στὰ μάτια ἔκαμαν.

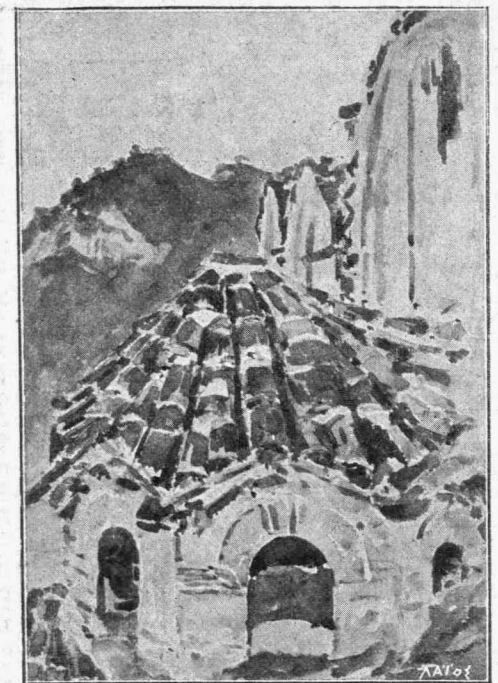
Ὡς τόσον αἱ γυναῖκες τῶν θαλασσινῶν ἀγνάντευαν. Ἰδοὺ τὸ βρίκι τοῦ καπετὰν Λιμπέριου τοῦ Λιμνηοῦ· εἶχε σηκωθῇ στὰ πανιὰ ἀργὰ τὴν νύκτα· με τὸ ἀπόγειο τῆς νυκτὸς ἤρε το

ΜΥΣΤΡΑΣ. Α. Ζάχου. Κωδωνοστάσιον Παναγίας Βροντοχίου.

ἐγίνετο τὸ μάζεμμα τῶν γυναικῶν, ἢ σύναξις ἢ μεγάλη.

Τότε ἔλαμπον με μεγάλαις φωτιαῖς τὰ κανδήλια τῆς Παναγίας τῆς Κατενοδώτρας. Ἡ γρηᾶ Μαλαμίτσα, ἡ κλησάρισσα τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἔβαλλε τῆς φωναῖς· ἔκανε τὸ κακό... ἐμάλωνε με ὄλαις τῆς γυναικῆς. Αὐτὴ ἐπῆρε τὸ καλαθάκι της, τὴν ρόκα της, τ' ἀδράχτι της, καὶ ἦλθεν ἀπὸ τὸν ἅγιον Νικόλαον ἐπίτηδες, κατὰ παραγγελίαν τοῦ κυρ Ἀγγελῆ, τοῦ ἐπιτρόπου... διὰ τὴν μαλώσῃ τῆς γυναικῆς, τῆς εὐλαβητικαῖς (ἀλλοίμονον! ἢ εὐλάβειά μας εἶνε γιὰ τὸ σφέρο! ἔλεγε σείουσα τὴν κεφαλὴν), νὰ μὴν τὸ παρακάνουν καὶ χύνουν λάδια πολλὰ καὶ καταλαδώνουν τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ, καὶ τὰ στασίδια, καὶ τ' ἀναλόγι, καὶ τὰ δύο — τρία παμπάλαια βιβλία ποῦ ἦσαν ἐκεῖ, καὶ τὰ μαύλια καὶ τὸν τοῖχον, καὶ τὸ τέμπλο, καὶ τῆς ποδιαῖς, καὶ αὐτὰς τὰς ἁγίας εἰκόνας. Ἄλλ' ἢ γυναῖκες δὲν τὴν ἤκουαν. Τί χρειάζονται τόσαις φωτιαῖς, σὰν πυροφάνια, ἐφώναζεν ἡ γρηᾶ Μα-

ΜΥΣΤΡΑΣ Α. Ζάχου. Σκίτσο ναοῦ Παντανάσσης.

ρέμμα και ἀπεμακρύνθη κ' ἐχώνεψε. Κατευόδιο καλό. Ἡ προσευχή τῶν μικρῶν παιδιῶν του ἄς εἶνε ὡς πνοὴ στὰ πανιά, στὰ ξάρτια τοῦ καραβιοῦ σας... στὸ καλό, στὸ καλό!

Ἰδοὺ τὸ καράβι τοῦ καπετὰν Σταμάτη τοῦ Σύρραχου. Ὑπερήφανα, καμαρωμένα, ἀδελφωμένα τὰ δυό, αὐτὸ κι' ὁ πλοίαρχός του, πάνε νὰ μᾶς φέρουν καλά, νὰ μᾶς φέρουν στολίδια. Στὸ καλό, πουλί μου, στὸ καλό!

Ἰδοὺ καὶ ἡ γολέττα τοῦ καπετὰν Μανώλη τοῦ Χατζηχάνου... Ἡ ψυχὴ μου, ἡ πνοή μου νὰ εἶνε πάντα στὰ πανιά σου, ὥσαν λαμπάδα τοῦ Ἐπιταφίου, νὰ διώχνη τὰ μαύρα. τὰ κατακόκκινα τελώνια, πρὶν προφτάσουν νὰ κατακαθίσουν στὰ πινά σου. Σύρε, πουλί μου, στὸ καλό, καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα! Στὸ καλό!

Νὰ κ' ἡ σκούνα τοῦ καπετὰν Ἀποστόλη τοῦ Βιδελνῆ, καινούργιο σκαρί, ἡ τετάρτη ἡ πέμπτη, τὴν ὁποῖαν κατορθώνει ἐντὸς δεκαετίας νὰ σκαρώσῃ, μ' ὅλην τῆς τύχης τὴν καταδρομὴν. Ἐπεσε πολὺ γιολό, δὲν τὴν ἤρε καλὰ τὸ ἀπόγειο κι' ἄργησε. Διακρίνεται τὸ πλήρωμα. οἱ ἄνθρωποι σὰν ψύλλοι, ποὺ πηδοῦν ἐμπρὸς κι' ὀπίσω στὴν κουβέρτα. Δούλευέ τα, καπετάνιο μου! Παναγιὰ μπροστά σας! Στὸ καλό, στὸ καλό!

— Παιδιά μου, κορίτσια μου, ἀρχίζει νὰ ὀμιλῇ ἡ γρηὰ Συρραχίνα, παλαιὰ καπετάνισσα· μετὰ τὸ ραβδάκι τῆς καὶ μετὰ τὸ καλαθάκι τῆς στὸ χέρι, μετὰ τὰ ὀγδῶντα χρόνια στὴν πλάτη τῆς, μπόρεσε κι' ἀνέβη τὸν ἀνήφορον καὶ ἦλθε — διὰ νὰ καμαρώσῃ, ἴσως διὰ τελευταίαν φορὰν, — τὸ καράβι τοῦ γιου τῆς ποὺ ἔφυγε. Ἐέρετε τί μεγάλη χάρι ἔχει, καὶ πόσο καλὸ ἔκαμε στοὺς θαλασινούς αὐτὸ τὸ ἐκκλησιδάκι, τῆς Μεγαλόχαρης;

— Πῶς δὲν τὸ ξέρουμε, εἶπαν ἡ ἄλλαι, ἄς ἔχῃ δόξα τὸ ὄνομά τῆς.

— Τὸ ἐξωκκλησίῃ αὐτὸ ἀγίωσε καὶ μέρωσε ὅλο τὸ ἄγριο κύμα· πρωτύτερα εἶχε κατάρτα ὅλος αὐτὸς ὁ γιολός.

— Γιατί;

— Βλέπετε κείνον τὸ βράχο, κάτω στὸ κύμα, ποὺ ξεχωρίζει ἀπ' τὸ γιολό; ... ποὺ φαίνεται σὰν ἄνθρωπος, μετὰ τὸ κεφάλι καὶ μετὰ τὴ θία... ποὺ μοιάζει σὰν γυναῖκα; Ἐκείνη εἶνε τὸ Φλανδρῶ

— Ναί, τὸ Φλανδρῶ εἶπεν ἡ ὑπερξηκοντοῦ· τις Χατζηχάναίνα. Καὶ ἔχω ἀκουστά μου. Ἐσὺ θὰ τὸ ξέρῃς καλλίτερα θεῖα Φλωροῦ.

— Τὸ βλέπετε κ' εἶνε ξέρα. εἶπεν ἡ Φλωροῦ, ἡ Σύρραχίνα· μιὰ φορὰ κ' ἔναν καιρὸ ἦτον ἄνθρωπος.

— Ἄνθρωπος;

— Ἄνθρωπος, καθὼς ἐμεῖς. Γυναῖκα.

Αἱ ἄλλαι ἤκουον μετὰ ἀπορίαν. Ἡ γρηὰ Συρραχίνα ἤρχισε νὰ διηγῆται.

«Στὸν καιρὸν τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, ἦτον μιὰ κόρη ἀρχοντοπούλα, ποὺ τὴν ἔλεγον Φλάνδρα ἢ Φλανδρῶ. Ἡ Φλανδρῶ εἶχε νοματιστῇ ἔτσι—καθὼς μοῦπε ὁ πνευματικός, ἐπάνω στὸν Ἀἰ-Χαράλαμπο· ὅσο τὸν θυμοῦμαι, μακαρία ἡ ψυχὴ του — Ἦμουν μικρὸ κορίτσι, δώδεκα χρονῶ, καὶ μ' ἐπῆγε ἡ μάνα μου νὰ ξαγορευτῶ, τὴ Μεγάλῃ Τετάρτῃ. . . τί νὰ ξαγορευτῶ, ἐγὼ τίποτα δὲν ἤξερα τὰ ξεράματά μου. . . τὸ τί μῶλεε ὁ πνευματικός, δὲν ἀγροικοῦσα, φωτιά ποὺ μ' ἔ! . . . Τὸ νόμά του δὲν τὸ καταλάβαινα, τὰ λόγια τὰ θυμοῦμαι, κ' ὕστερ' ἀπὸ χρόνια. . . τὸ κορίτσι πρέπει νὰνε φρόνιμο καὶ ντροπαλὸ, νὰνε ἰπάκοο, νὰ μὴν κυττάξῃ τοὺς νειούς, νὰ ἀγαπᾷ τὸν κύρρη του καὶ τὴ μανούλα του· καὶ σὰν μεγαλώσῃ, καὶ δώσῃ ὁ Θιὸς καὶ παντρευτῇ, μετὰ τὴν εὐκὴ τῶν γονιῶν τῆς, ἄλλον νὰ μὴν ἀγαπᾷ ἀπ' τὸν ἄνδρα τῆς.

«Μῶφερε τὸ παράδειγμα τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων... Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, ποὺ προσκυνούσαν τὰ εἰδῶλα... Κεῖνον τὸν καιρὸ ἦτον μιὰ ποὺ τὴν ἔλεγον Φλάνδρα, Φλανδρῶ. Φλανδρῶ θὰ πῇ Φιλανδρῶ Φιλανδρῶ θὰ πῇ μιὰ ποὺ ἀγαπᾷ τὸν ἄνδρα τῆς Φλανδρῶ τὴν εἶπαν Φλανδρῶ βγήκε Ἀγάπησε ὁλόψυχα τὸ ἄνδρα τῆς, ὅσο ποὺ ἔχασε τὰγαθὰ τοῦ κόσμου, κ' ἔγεινε πέτρα γι' αὐτό. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνο ἦτον ἕνας караβοκύρης, ὁμορφο παλληκάρι, κι' ἀγάπησε τὸ Φλανδρῶ. καὶ τὴν ἐγύρεψε, καὶ τῆς ἔδωσε ἀρραβῶνα. Σὰν τῆς ἔδωσε ἀρραβῶνα, ἐσκάρωσε καινούργιο καράβι· καὶ σὰν ἐσκάρωσε τὸ καράβι, ἔγεινε κι' ὁ γάμος· καὶ σὰν ἔγεινε ὁ γάμος, ἔρριξε τὸ καράβι στὸ γιολό, κ' ἐμπάρκαρισε· κ' ἐπῆγε νὰ ταξιδέψῃ.

«Τότε τὸ Φλανδρῶ ἦρθε ν' ἀγναντέψῃ, σὰν καλὴ ὥρα, ὅς αὐτὸν τὸν ἔρμο τὸ γιολό. Ἐκολλοῦσε ἡ ψυχὴ τῆς ποὺ ἔφενγε ὁ ἄνδρας τῆς· δὲν μπόρουσε νὰ τὸ βαστάξῃ νὰ στηλώσῃ τὴν καρδιά τῆς. Ἀγνάντεψε τὸ καράβι ποὺ ἔφενγε, κ' ἔκλαψε πικρὰ κ' ἔπεσαν τὰ δακρυὰ τῆς στὰ κύματα· καὶ τὰ κύματα ἐπικράθησαν, κ' ἐφάρμακώθηκαν, καὶ θύμωσαν, κι' ἀγρίεψαν κ' ἐθέριεψαν... καὶ στὸ δρόμο τοὺς ποὺ ἦσαν τὸ καράβι. ἔπνιξαν τὸν ἄνδρα τῆς Φλανδρῶς, κ' ἔγεινε ἀγυρισιὰ του. Καὶ τὸ Φλανδρῶ ἦρθε κ' ἐξαναῆρθε σ' αὐτὸν τὸν ἔρμο γιολό κ' ἐκύτταξε κι' ἀγνάντεψε... κ' ἐπερίμενε, κι' ἐκαρτεροῦσε, κι' ἀπάντεχε... Πέρασαν μῆνες, πέρασαν χρόνος, πέρασαν δυὸ χρόνια. πέρασαν τρία... καὶ τὸ καράβι ποὺθενὰ δὲν ἐφάνηκε. καὶ τὸ Φλανδρῶ ἔκλαψε, καὶ καταράστηκε τὴν θάλασσα, καὶ τὰ

Ἡ νυκτερινὴ αὖρα ἐσύριζεν εἰς τὰ δένδρα, καὶ οἱ λογισμοὶ τῶν γυναικῶν ἐπετοῦσαν μαζί τῆς, κ' ἐστελλαν πολλὰς εὐχὰς εἰς τὰ κατάρτια, εἰς τὰ πανιά καὶ εἰς τὰ ξάρτια τῶν καραβιῶν. Καὶ βαθεία, εἰς τὴν σιωπὴν τῆς νυκτός, τίποτε ἄλλο δὲν ἠκούσθη εἰμὴ το λάλημα τοῦ νυκτερινοῦ πουλιοῦ, καὶ τὸ ἄσμα μιᾶς τελευταίας συντροφιάς ναυτικῶν, μελλόντων ν' ἀναχωρήσωσιν αὐρίον. «Σύρε, πουλί μου, στὸ καλό καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα».

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΣΠΑΣΙΑΣ

Μαθήτριάι καὶ Ἀσπασίαι.

Ἀσπασία. Χθὲς βράδῃ μετὰ τὸν Περικλῆ ὀμίλησα πολὺ διὰ τὴν σκληρείαν τῶν γυναικῶν καὶ διὰ τὸν τόσο βάρβαρον θεσμόν τῶν γυναικονόμων. Ἐχει κατὰργηθῇ, σιωπηλῶς, μοῦ εἶπε. Κάθε γυναικὶ ἀπὸ σῆς μ' ἔνα παιδάκι ἀπ' αὐτὰ ποὺ τρέχουν εἰς τοὺς δρόμους, ἔμπορεῖ νὰ συνοδεύεται.

Θεοδότῃ. Ἐγὼ θὰ ὀμιλήσω σήμερον στὸν Περικλῆ. Θὰ τοῦ εἰπῶ ὅλα ὅσα μοῦ εἶπε χθὲς εἰς τὸν περίπατον ἡ νεκρά Δωρίς, ὅπου φιλοξενεῖ ἡ Ἑλλή. Εἶναι νικητρία τοῦ δρόμου εἰς τὰ Ἡραῖα, τὴν ἐορτὴν τῆς Ἡρας, εἰς τὸ Ὀλυμπιακὸν Στάδιον. Μοῦ διηγήθη μετὰ τὴν ζωνρότητα τὴν ἐορτὴν αὐτὴν, ὥστε ἀπεράσισα νὰ μεταβῶ κ' ἐγὼ ὅταν καὶ πάλιν θὰ ἐπαναληφθῇ. Φκντάσου ὅτι τρέχουν τὰ κορίτσια ἀπαράλλακτα, ὅπως καὶ οἱ νέοι, ὅτι ἀγωνίζονται εἰς τὴν δισκοβολίαν καὶ τὴν πάλην καὶ τὸ ἀκόντιον. Ἐνδυμέναι μετὰ χιτῶνας ἐξώμους καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὰ γόνυα, τρέχουν, παλαίουσιν, πηδοῦν καὶ ἔχουν δόξαν καὶ τιμὰς ὡς Ὀλυμπιονίκα. Τὴν εἰκόνα τῆς μικρᾶς αὐτῆς νικητρίας ἔχουν ἀνυψήσει εἰς τὸ Στάδιον, εἰς τὸν βωμόν τῆς Ἡρας, καθὼς ἀνυψοῦν καὶ ἀγάλματα στεφνυμένα μετὰ τὸν κότινον τῆς Ἱερᾶς Ἀλτῆς.

Ἀσπασία. Τὰ ξέρω ὅλ' αὐτά. Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ τὰ μανθάνετε, ἐσεῖς κορίτσια, προωρισμένα σύμφωνα μετὰ τοὺς νόμους μᾶς ἐδῶ ζῶν νὰ ζήσετε γυναικωνίτου. Οἱ Ἀθηναῖοι, βλέπετε, μετὰ τὴν ζωὴν των εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὰς ἐταίρας δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐννοήσουν τὰς γυναῖκας των προωρισμένας διὰ τίποτε μεγάλο καὶ ὀρθίον καὶ καλόν. Εἰξεύρετε πόσον ἐπέμεινα, καὶ πῶς τὸ σπῖτι αὐτὸ τοῦ πρώτου ἀρχοντος τῶν Ἀθηναίων μετέβαλα, καὶ πῶς ἐδῶ ἐσυγκέντρωσα τόσους σοφοὺς καὶ τόσους καλ-

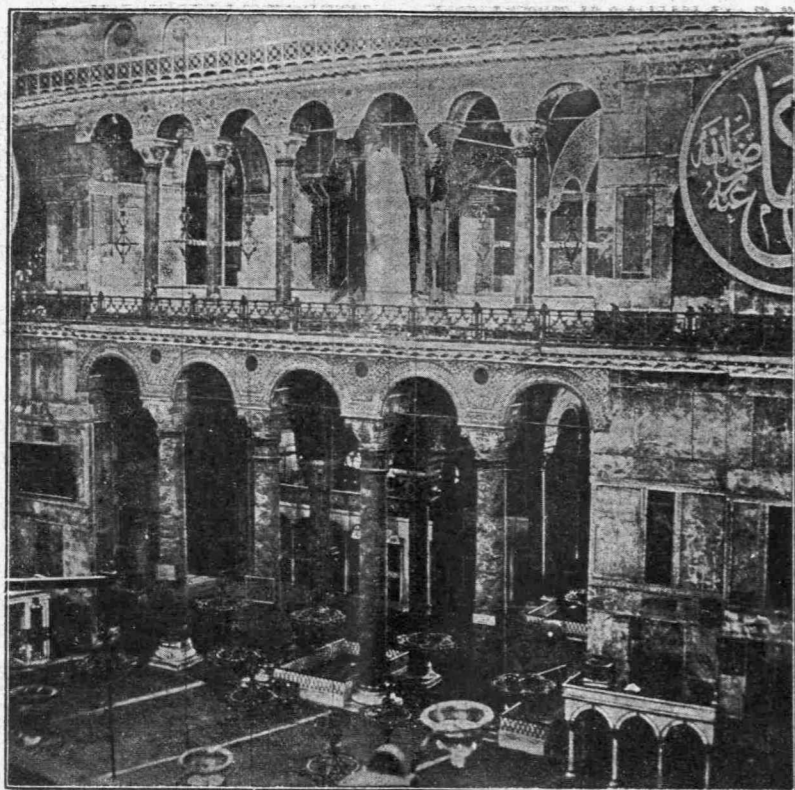
Δισκοπότηρον Ἀγίας Σοφίας.

μάτια τῆς ἐστέγνωσαν, καὶ δὲν εἶχε πλεῖα δάκρυ νὰ χύσῃ... καὶ παρακάλεσε τοὺς θεοὺς τῆς ποὺ ἦταν εἰδῶλα, πέτραις, νὰ τῆς κάμουν τὴ χάρι νὰ γείνη κι' αὐτὴ εἰδῶλο, βράχος, πέτρα... καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἔγεινε καὶ τὴν ἔκαμαν βράχο ξέρα... μετὰ τὸ σκῆμα τ' ἀνθρωπίνου, ποὺ τρίβηκε καὶ φθάρηκε ἀπ' τὰ κύματα ὕστερ' ἀπὸ χιλιάδες χρόνια· καὶ τ' ἀνθρωπινὸ σκῆμα φαίνεται ἀκόμα· καὶ νὰ ὁ βράχος ἐκεῖ, ἡ πέτρα ποὺ θαλασσοδέρνεται καὶ χτυπᾷ καὶ βογγᾷ ἀπάνω τῆς τὸ κύμα... κ' ἡ φωνὴ τῆς, τὸ βογγητὸ τῆς γίνεταί ἕνα μετὰ τὸ βογγητὸ τῆς θάλασσας... Νὰ ἡ ξέρα ἐκεῖ. Αὐτὴ ἔνε ἡ Φλανδρῶ.

«Ὑστερα, μετὰ χρόνια πολλά, σὰν ἦρθε ὁ Χριστὸς ν' ἀγιάσῃ τὰ νερά, γιὰ νὰ βαπτιστῇ ἡ πλάση, μιὰ χριστιανικὴ ἀρχόντισσα, ἡ Χατζηγιάνναίνα, ποὺ εἶχαν σκαρώσῃ τὴ παιδιὰ τῆς δυὸ καράβια, ἔταξε στὴν Παναγίαν, κ' ἔχτισε αὐτὸ τὸ παρακλήσι, γιὰ τὸ καλὸ κατευόδιο τῶν παιδιῶν τῆς... Ἀς δώσ' ἡ Παναγία καὶ σήμερα νὰνε καλὸ κατευόδιο στοὺς ἄνδρες σας, στ' ἀδέρφια σας καὶ στοὺς γονιούς σας».

— Φχαριστοῦμε· ὁμοίως καὶ στὰ παιδάκια σου, θεῖα Φλωροῦ!

Ὁ ἥλιος ἐχαμήλωνε κατὰ τὸ βουνόν, τὰ πρῶτα πλοῖα εἶχαν γείνῃ ἄφαντα πρὸ ὥρας· καὶ ἡ τελευταία γολέττα, μικρὸν κατὰ μικρόν, ἐχῶνευεν εἰς τὸ μέγα πέλαγος. Τὰ συγγενολοῖα καὶ τὰ φουσατά τῶν γυναικῶν, μετὰ τὰ καλαθάκια καὶ τὰ μαχαίρακια τοὺς, διεσπάρησαν ἀνὰ τοὺς λόφους, κ' ἐβγαζαν κανκαλήθραις καὶ μυρόνια, κ' ἐκοφταν φτέραις κι' ἀγριομάραθα. Σιγά-σιγά κατέβη ὁ ἥλιος εἰς τὸ βουνόν καὶ αὐταὶ κατήλθον εἰς τὴν πολίχνην.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

λιτέχνας, ἀλλὰ καὶ τόσους ἄλλους Ἀθηναίους μὲ τὰς γυναῖκας τῶν.

Ἀλλὰ πόσοι, παρκακῶ, ἐνόησαν τὸ πνεῦμα μου; καὶ πόσοι δὲν μὲ ὑβρίζουν καὶ μὲ συκοφαντοῦν, ὅτι τὰς γυναῖκας καὶ τὰ κορίτσια τῶν Ἀθηνῶν θέλω νὰ διαφθείρω.

Θεοδότῃ. Αὐτὸ δὲν ὑποφέρεται. Προχθές μ' ἐπεριπαίζατε καὶ ὁ τρελλὸς Ἀλκιβιάδης ἐλεγεν ὅτι τὸν νέον Σπαρτιάτην νοστιμεύομαι. Τί κρῖμα, ποῦ ἀφῆκα τὴν εὐκαιρίαν νὰ χαθῇ, νὰ ζήσω ἐλευθέρῃ. Θὰ τὸν ὑπανδρεύωμην πρόθυμα, ἀφοῦ ἐκεῖ βασιλεύουν αἱ γυναῖκες, καὶ ἀφοῦ τόσον μεγάλο καὶ σοβαρὸν μέρος λαμβάνουν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς χώρας καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἀρχῶν.

Μυριώ. Πῶς τὸ λές αὐτό, Θεοδότῃ; Θὰ ἠμπορούσες νὰ ὑπανδρεύθῃς μὲ Σπαρτιάτην, ἄνδρα σκληρὸν καὶ ἀγροίκον. Κι' ἂν ἔξαφνα ἐγεννοῦσες παιδιὰ ραχιτικὸν, ἡξεύρεις ὅτι θὰ τὸ ἔρριπταν εἰς τὸν Κεῖραν; Εἶναι τρομερὸν αὐτό.

Θεοδότῃ. Καλλίτερον εἰς τὸν Κεῖραν νὰ ρίπτονται τὰ δύσμορφα, ὅταν ἀκόμη δὲν αἰσθάνονται, παρὰ νὰ μεγαλύνουν καὶ νὰ βασανίζονται, καὶ ἄλλους νὰ βασανίζουν. Ἐπειτα μήπως καὶ ἐδῶ ὅλες αὐτὲς ἡ ἐλαφρὲς καὶ ἀνό-

ητες μητέρες, διὰ νὰ ἀποφεύγουν βάσανα καὶ φροντίδες πολλῶν παιδιῶν, δὲν τὰ ἐξαποστέλλουν, πρὶν νὰ γεννηθοῦν, βίαια εἰς τὸν Ἅδην; Καὶ τὸ χειρότερον, χωρὶς καὶ νὰ εἰξεύρουν, ἂν εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν δὲν ἐκυφορεῖτο κανένας νέος Ἀδωνις, ἡ ἐξοχότης ἴσως νοῦ καὶ πνεύματος. . .

Ἀσπασία. Ἡ Θεοδότῃ ἔχει δίκαιον. Ἐδῶ ὅ,τι γίνεται εἶναι φρικτόν. Αἱ ἀμαθεῖς γυναῖκες κατέστρεψαν τῶν Ἀθηναίων τὴν ἑκτακτον καὶ μεγαλυφυῆ φυλὴν. Δὲν βλέπετε οἱ νέοι τώρα, πῶς μεγαλύνουν ἑκφυλοὶ καὶ ἀνίκανοι νὰ διακρίνουν τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν. Ποιὸς ἠμπορεῖ νὰ συντηρῇ πολλὰς ἐταῖρας καὶ ποῖος χρυσὰ ἄρματα νὰ ὀδηγῇ στὰς ἐορτὰς καὶ ποιὸς εἰς τοὺς ἵππικους ἀγῶνας μεγάλα νὰ στοιχηματίζει ποσὰ καὶ ποιὸς σὲν σαρδανάπκλος νὰ ζῇ. . . Ἴδου οἱ πλούσιοι μας καὶ τ' ἀρχοντόπαιδα τῶν ὀλιγαρχικῶν, ποῦ ἀξιοῦν νὰ διοικήσουν τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος. Ἴδου ἐκεῖνοι ποῦ κύπτονται καὶ μαίνονται κατὰ τῆς Τέχνης καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς προόδου, ποῦ τόσον ἐπεζήτησε καὶ ἐπέτυχεν ὁ Περικλῆς.

Μυριώ. Καλὲ δὲν βλέπετε, ἡ πόλις ἐρημοῦται ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνας καὶ ἀπὸ τοὺς με-

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

γάλους της σοφούς. "Ολοι κατ'αδιώκονται, όλοι καταδικάζονται εις εξορίας και εις τόν διά κω-
νείου θάνατον. "Ο Περικλής είναι προγεγραμμέ-
νος και αυτός, καθώς κι' "Ασπασία. "Ολοι ή-
μεις ποῦ ἀντιπροσωπεύομεν κάτι τι νέον και
ώραϊον κι' εὐγενές εἰμεθα στόχοι ἐπιθέσεων και
συκοφαντιῶν. "Η Θεοδότῃ ἔχει δίκαιον. "Ας
φύγωμεν ὅλαι μαζί, ἄς ἀρνηθῶμεν τήν πατρί-
δα μας, ἄς πᾶμε εἰς τήν Σπάρτην, ὅπου αἱ
γυναῖκες εἶναι σεβασταί, κι' ἐλεύθεραι και δο-
ξασμένοιαι.

Ἀσπασία. "Ω! πόσῃ λύπῃ μοῦ προξενοῦν
τὰ λόγια σας! Στήν Σπάρτην! "Ολα λοιπόν
και ὅλους ἡ Σπάρτη ἄρχισε νά κατακτᾷ. Δέν
φθάνει ὅτι διασπᾷ τὰς συμμαχίας μας, δέν
φθάνει ὅτι ἐτοιμάζεται νά μάς ἐπιτεθῇ και
ὅτι τόσον μάς μισεῖ, ἀλλά και σᾶς, ὅπου ἐγώ
ἀνέθρεψα, και σᾶς ἀκόμη εἴλωσε.

Θεοδότῃ. Δέν βλέπεis ὅτι ἀστεῖζεται ἡ
Μυρτώ, ὅπως κ' ἐγώ προτῆτερα ἀστετεύθηκα.
"Οχι! "Η Σπάρτη εἶναι χώρα ποῦ ζηλεύομεν
για τὰς ἐλευθερίας και τὰς τιμὰς ποῦ ἔχουν
αἱ γυναῖκες της. Τόσον ἐλεύθεραι και τόσον χω-
ρίς πρόληψιν περναῖ ἐκεῖ ἡ ζωὴ των, ὥστε ὡς
παράδειγμα ἡ νέα Σπαρτιατὶς μοῦ ἔφερε τήν
ἐκτακτον ὑποδοχὴν ποῦ εἶχαν κάμει, εἰς τόν
παλῆ καλὸ καιρό, εἰς τήν ὥραϊαν Ἑλένην,
τήν βασίλισσαν, ὅταν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ νικη-
μένον Ἴλιον.

Φαντάσου ὅτι ὁ λαὸς κι' οἱ ἄρχοντες κι' οἱ
γέροντες ἐξῆλθον εἰς πομπὴν ἐπίσημον μὲ μου-
σικὴν και λύρας και κιθάρας νά τήν ὑποδεχθῶν.
"Η πόλις ἦτο ἀνάστατος ἡμέρες κ' ἐβδομάδες.
Χοροί, διασκεδάσεις, συμπόσια και γεύματα
ἐδίδοντο παντοῦ και ὅλοι ἐθριάζευσαν και ἦσαν
εὐτυχεῖς, διότι ἡ ὥραϊα των βασίλισσα ἐπέ-
στρεψε και πάλιν, και ἡ Ἑλλάς ἀνέκτα τὸ
ἐγκαλῶπισμα αὐτό, τήν πειρὸ ὥραϊαν ἀνασ-
σαν. . .

Μυρτώ. Φαντάζεσθε τί θὰ ἐγίνετο ἐδῶ, ἐάν
ὄχι βασίλισσα, ἀλλὰ μία ἀπλῶς κοινὴ θνητὴ,
ἀφίνετο νά ἀπαχθῇ κ' ἐπειτα ἐπανήρχετο. Κα-
νεῖς δέν θὰ τῆς ἀνοίγε τὸ σπῆτι του, τὰ στό-
ματὰ θὰ ἀνοίγαν ἀνδρῶν και γυναικῶν, αἱ
γλῶσσαι θὰ ἐτροχιζόντο, κι' ἡ δυστυχὴς, ἐάν
ἐτόλμα νά φανῇ εἰς τοὺς ναοὺς ἢ εἰς τὰς πα-
νηγύρεις θὰ ἐλιθοβολεῖτο βέβαια. "Ολοι οἱ συγ-
γενεῖς, στενοὶ και μακρῆνοι θὰ ἐθεωροῦντο ἄ-
τιμοι, και τὰ παιδιὰ της δι' ὅλην τήν ζωὴν
των θὰ ἔφεραν τὸ στίγμα τῆς ἀτιμίας τῆς
μητρός.

Ἀσπασία. "Η Σπάρτη πρέπει νά ἐννοήσετε
πρωτίστως τιμᾶ, ἀγαπᾷ και σέβεται τήν πα-
τρίδα. "Η Ἑλένη ἐτίμα τήν πατρίδα της μὲ

τὸ κάλλος της, ἄρα ἦτο ἱερὰ εἰς αὐτήν. "Η
φυγὴ της ἦτο ἐθνικὴ ἀπώλεια. "Η ἐπάνοδος
της ἀνάκτησις ἀπωλεσθείσης δόξης. "Ο Μενέ-
λκος δέν προσεβλήθη ὡς σύζυγος, ἀλλὰ ὡς πα-
τριώτης. "Η τιμὴ του ὡς ἀνθρώπου ποῦ ἔχασε
τήν γυναῖκα του δέν προσεβάλλετο. "Ὡς βασι-
λεὺς ὅμως, ἀπὸ τήν χώραν τοῦ ὁποῖου ἐκλάπη
ἓνα πολῦτιμον πρόσωπον, ὑπέφερε μεγάλην ἡτ-
ταν. Καὶ ὄχι μόνον τοῦ Μενελάου, ἀλλὰ τῆς
Ἑλλάδος ὅλης ἡ ὁποία ἐπεστρατεύθη και ἐξε-
κίνησε πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ὥραϊας, τῆς ὁποίας
ἡ ὥραϊότης ἦτο τόσον μεγάλη, ὥστε νά εἶναι
καύχημα και δόξα τῆς Ἑλλάδος ὅλης.

Μυρτώ. Καὶ ὅμως ἐσὺ μάς ἔλεγες ὅτι τὸ
κάλλος μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας τόσον πολὺ λα-
τρεύεται. . .

Ἀσπασία. Τὸ κάλλος ἐδοξάσθη πάντοτε εἰς
κάθε τόπον και κάθε χώραν, ὅπου ὁμιλῆται ἡ
γλῶσσα μας.

Οἱ Σπαρτιατὶς ἡμπορεῖ νά εἶναι λαὸς τρα-
χὺς κι' ἀδάμκτος, ἀλλὰ ἡ ὥραϊότης εἶναι
θηρσεία και εἰς αὐτοὺς ἀγαπητή.

Ναυδικᾷ ἡ Φιλάρχαιος.

Η ΠΛΗΓΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΝ, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη πρὸ
ἡμερῶν εἰς τήν «Ἑστίαν», ἔρχεται εἰς
πιστοποιήσιν και ἐνίσχυσιν τῶν λεχθέντων παρὰ
τοῦ βουλευτοῦ κ Παναγιωτοπούλου εἰς τήν Βου-
λήν. "Η στατιστικὴ αὐτὴ μοῦ ἐνθύμισε τήν
ἀπάντησιν ἐνὸς ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, τοῦ ἀ-
οιδίμου Γεροκωστοπούλου, ὅταν πρὸ δεκαπεν-
ταετίας περίπου τοῦ ἐπρότεινα νά κλείσῃ ἓνα
δύο ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ αὐτὰ σχολεῖα και Γυ-
μνάσια, τὰ ὁποῖα δέν εἶχαν και τότε, ὅπως δέν
ἔχουν και τώρα, περισσοτέρους ἀπὸ ἑξῆς ἐπτὰ
μαθητὰς, ὁ καθεὶς τῶν ὁποίων ἐστοίχιζεν εἰς τὸ
Κράτος ἀπὸ 700—900 δραχμὰς, και μὲ τὰ
χρήματα αὐτὰ νά ἰδρύσῃ Ἑπαγγελματικὰ και
Οἰκοκυρικὰ Σχολεῖα.

"Ο Γεροκωστόπουλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἔξυπνος
ἄνθρωπος, ἀλλὰ και ἀρκετὰ θετικὸς πολιτευ-
τῆς, μοῦ ἀπήντησε χωρὶς περιστροφάς: Καὶ τί
θέλετε νά κάμω τοὺς βουλευτὰς τῶν ἐπαρχιῶν,
εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν τὰ ἄδικα και παράλογα
λειτουργοῦντα αὐτὰ σχολεῖα; Θὰ μάς φύγουν
ἀμέσως και θὰ πέσωμεν. Ἀποκτήσατε και σεῖς
αἱ γυναῖκες ψῆφον, διὰ νά ὑποστηρίζωνται εἰς

τήν Βουλὴν αἱ δικαιοτάται αὐταὶ ἀπαιτήσεις
σας.

Καὶ ἡμεῖς μὲν αἱ γυναῖκες, ἀν και ἐπέρασαν
ἀπὸ τότε δεκαπέντε χρόνια και αἱ γυναῖκες ἄλ-
λων λαῶν ἔχουν ἀναστατώσει τὸν κόσμον διὰ
τήν ἀπόκτησιν ψῆφου, οὔτε ἐξητήσαμεν, οὔτε
ἀπεκτήσαμεν, φυσικά, ψῆφον. Ἀλλὰ οἱ ἄν-
δρες, οἱ πατέρες παιδιῶν, ἡ πρώτη και στοιχει-
ώδης παιδείσις τῶν ὁποίων κουτσουριάζεται,
καταστρέφεται, μὲ σχολεῖα διευθυνόμενα ἀπὸ
ἡμιμαθεῖς γραμματοδιδασκάλους, δέν ἔχουν αὐ-
τοὶ ψῆφον και δέν ἔχουν δικαίωμα νά ἐξεγερθῶν
κατὰ τοῦ ἀδικήματος αὐτοῦ;

Και οἱδημοδιδάσκαλοι ἄνδρες, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ
ποῦ δίδουν τὸ ψῆφον και τὸ φῶς τοῦ πνεύματος
εἰς τὰ παιδιὰ τῶν λαϊκῶν τάξεων, και οἱ ὁποῖοι
καταδιώκονται ἀμείλικτα ἀπὸ τὸν νόμον τῆς
διαβαθμίσεως, και τοὺς ἀριστούχους αὐ-
τοὺς μεταβάλλει εἰς τριτοβαθμίους, δέν
ἔχουν λοιπὸν οὔτε αὐτοὶ ψῆφον, και βουλευτὰς
οἱ ὁποῖοι νά ὑποστηρίζουν τὸ δίκαιόν των;

"Ἀλλως τε ἐρωτῶ: ποῖον σκοπὸν ἔχει ὁ νόμος
τῶν ἐξαταξίων δημοτικῶν σχολείων, ἀν ὄχι τήν
κατάργησιν τοῦ διαμέσου σταθμοῦ τῶν Ἑλλη-
νικῶν; Καὶ ἀν ὑποτεθῇ ὅτι οἱ δημοδιδάσκαλοι
δέν εἶνε εἰς κατὰστασιν νά διδάξουν Ἑλληνικὰ
εἰς τὸ σχολαρχεῖον, δέν ἡμποροῦσε νά προσ-
λαμβάνεται εἰς αὐτὰ διὰ τήν διδασκαλίαν τῶν
Ἑλληνικῶν ἓνας Ἑλληνιστής;

Παρὰ νά ἀνατραπῇ ὁλόκληρος ἡ δημοτικὴ ἐκ-
παίδευσις, παρὰ νά ρίπτωνται εἰς τὸν δρόμον
οἱ καλλίτεροι ἀπὸ τοὺς σημερινούς δημοδιδασκά-
λους και νά ὑποβιβάζωνται και νά πεινοῦν και
νά ἐξευτελίζωνται και νά ἀπογοητεύωνται, δέν
ἦτο στοιχειῶδες καθήκον τῆς Πολιτείας νά ἐ-
ξεύρῃ ἓνα τρόπον ἀπλοποιήσεως τοῦ ζητήματος;

"Ἀλλὰ και ἐδῶ βλέπω τὸν Ὑπουργὸν τῆς
Παιδείας σκεπτόμενον, ἀν ἤχι λέγοντα! Τί θὰ
κάμω τοὺς βουλευτὰς τῶν ἐπαρχιῶν ὅπου ἔχουν
Ἑλληνικὰ Σχολεῖα; Καὶ ἔχει δίκαιον. Οἱ βου-
λευταὶ θὰ τοῦ φύγουν. "Οχι, διότι ἐνδιαφέρονται
διὰ τὸ πραγματικὸν συμφέρον τῆς ἐπαρχίας
των, διότι τὸ ζήτημα τῆς ἐκπαίδευσως λύεται μὲ
τὸ ἐξατάξιον, ἀλλὰ διότι οἱ κομματάρχαι τῶν
ἐνδιαφερομένων βουλευτῶν θίγονται εἰς τὰ και-
ριώτερα τῶν συμφερόντων των.

Τὸ σπῆτι ποῦ ἐνοικιάζεται ὡς Ἑλληνικὸν scho-
λεῖον, οἱ ἐπιστάται ποῦ διορίζονται, και οἱ Ἑλ-
ληνοδιδάσκαλοι ἀκόμη εἶνε ὄργανα τοῦ κομμα-
τάρχου. "Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ σπῆτι θὰ ἀ-
νήκῃ χωρὶς ἄλλο εἰς τὸν κομματάρχην, ὁ ὁποῖος
διὰ μίαν τρώγλην ἀξίας τριῶν χιλιάδων δραχ-
μῶν θὰ πέρνῃ κάθε χρόνον ἄλλο τόσο ἐνοίκιον.

Και ἰδοὺ πῶς, διὰ νά μὴ φύγουν πέντε ἑξ

βουλευταί, ψηφίζεται ὁ ἄδικος, ὁ καταστρεπτι-
κὸς διὰ τήν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν νόμος τῆς
διαβαθμίσεως τῶν δημοδιδασκάλων.

"Ἀλλοῦ, εἰς τὰ ἔθνη ποῦ ἐπιδιώκεται ἀλη-
θινὴ πρόοδος τῶν λαϊκῶν τάξεων, οἱ δημοδιδά-
σκαλοι, εἶνε τὰ χαϊδεμένα παιδιὰ τῆς Πολιτείας.

Οἱ Ἴταλοι ἔχουν σειρὰν διαβαθμίσεως τῶν
δημοδιδασκάλων ἐντελῶς ἀντίστροφον ἀπὸ τήν
ιδιὴν μας. Οἱ δημοδιδάσκαλοι τῶν χωριῶν και
τῶν μικρῶν δήμων ἔχουν ἐπιμίσιον γενναῖον,
διότι ὑποτίθεται ὅτι ὡς ἄνθρωποι στεροῦνται ὅ-
λων τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἀνέτου και πνευ-
ματικωτέρας ζωῆς τῶν πόλεων. Καὶ ἔχουν ἀνάγκη
βιβλίων, ἐφημεριδῶν, παιδαγωγικῶν περιο-
δικῶν και χρηματικῶν μέσων, ὅπως ἀπὸ καιροῦ
εἰς καιρὸν μεταβαίνουν εἰς τὰς πλησιέστερας
πόλεις διὰ ψυχαγωγίαν. Οἱ δημοδιδάσκαλοι δὲ
οἱ στελλόμενοι εἰς τὸν Ἐξωτερικὸν πληρώνονται
ἀκόμη γενναίωτερα.

"Ἄλλ' ἡ Ἰταλία δέν θεωρεῖ τήν παιδείαν ὡς
τὸ τελευταῖον μέλημα τῆς Πολιτείας. "Η Ἰτα-
λία ἔχει διὰ νόμων ὀρισμένα κονδύλια δι' ἐπι-
χορηγήσεις εἰς τοὺς ιδιοσυντηρήτους νηπιακοὺς
κῆπους και τὰ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα, ὅπου δέν
ὑπάρχουν ἀκόμη δημόσια τοιαῦτα. Μόνον διὰ
τὰ ιδιοσυντηρήτα ἐπαγγελματικὰ τῆς Σικελίας
χορηγοῦνται ἐτησίως διὰ νόμον 150,000 λίραι
Ἰταλικαί.

"Ἀπὸ τὸν κ. Στάνν, Ὑπουργὸν ἔχοντα και
τήν ἀντίληψιν και τήν δύναμιν και τήν εὐφύϊαν
νά βάλῃ ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα εἰς τάξιν, πε-
ριμένομεν μίαν ἀναγέννησιν ἐκπαιδευτικὴν μὲ
βάσεις δικαίας τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, διὰ τὸ ὁ-
ποῖον ἄλλως τε ἔχει ἐργασθῇ εἰς ἄλλας του
Ὑπουργίας και πρὸς μόρφωσιν διευθυντῶν δι-
δασκαλείων εἰς τήν Εὐρώπην και πρὸς ἰδρύσιν
διδασκαλείων και μόρφωσιν ἐπιστημονικὴν παρ'
ὅλων ἀναγνωριζομένην, τοῦ συγχρόνου μας δη-
μοδιδασκάλου.

K. PAPPEN

Und als ich euch meine Schmerzen geklagt

"Όταν σιγὰ σᾶς ἔλεγα
τοῦ στῆθους μου τὸ πόνο,
ἐσιωπαίνατ' ὅλη σας,
κ' ἔχασιμουρνοῦστε μόνο.

Τώρα, ποῦ στίχους ἔκαμα
τὰ τόσα βάσανά μου,
κουράστηκε τὸ στόμα σας
νά λέῃ τ' ὄνομά μου.

(Ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ Χάινε)

ΤΟ ΕΝΔΥΜΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗΝ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΟΥ Δ^{ος} ΑΝΘ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ
Β'.

Θὰ ἔχετε ἴσως νὰ ἀντιτάξετε ὅτι οἱ χιτῶνες καὶ τὰ ἱμάτια τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων ἀναδεικνύουν τὰ σώματα ὡραία ἕνεκα τῆς γραφικότητος καὶ τῆς ἀπλότητός των. Αὐτὸ εἶναι πλάνη, διότι τὸ ἀρχαῖον ἐνδυμα μόνον ὡραῖον, εὐθυτενὲς καὶ ρυθμικῶν κινήσεων σῶμα ἀναδεικνύει τόσο ἀρμονικόν, ὅσον πράγματι τὸ βλέπομεν καὶ τὸ θαυμάζομεν. Αἱ γυναῖκες δὲ τῆς ἀρχαιότητος ἐφρόντιζαν νὰ συγκρατοῦν τὰ σώματά των, μὲ περιζώματα ἑσωτερικά, ὡς ὀνομάζει ὁ Πολυδεύκης τοὺς κορσέδες τῆς ἐποχῆς του, τῶν ὁποίων ἄλλως τε ὑποδείγματα ἔφεραν εἰς φῶς αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Κνωσσοῦ, εἰς τὰς ὁποίας ἀπαντῶμεν τὴν ἐξέλιξιν ὅλων τῶν σημερινῶν συρμῶν ἀπὸ τῶν κολλητῶν εἰς τὸ σῶμα φορεμάτων, τῶν φουρῶ λεγομένων, τὰ ὅποια ἐφέτος ἦσαν τόσο τῆς μόδας ὡς καὶ τῶν παντὲ καὶ τῆς γενικῆς ἐν γένει ἐξελίξεως τοῦ συρμού ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς τέχνης καὶ ἐδῶ.

Ὁ κορσὲς λοιπὸν ἀφότου ὑπάρχει κόσμος καὶ πολιτισμὸς καὶ ἀρμονία σωματικῶν γραμμῶν ὑπάρχει καὶ χρησιμοποιῆται ἀπὸ τὰς γυναῖκας, τὰς ὁποίας παρακολουθεῖ ὡς ζῶμα τῆς μέσης ἀπὸ τὸ παιδικὸν λίκνον, διὰ νὰ γίνῃ ἔπειτα εἰς τὴν νεότητά ὁ κορσὲς τῆς τακτοποιήσεως τῆς μέσης καὶ τῶν ὡραίων γραμμῶν καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ γῆρας εἰς τὸν μπουστὸν ἀπλῶς, ὁ ὁποῖος συγκρατεῖ τὰς πλαδαράς σάρκας.

Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν ὁ κορσὲς νὰ ὑπάρχῃ, ὑπὸ τὸν ρητὸν ὅμως ὅρον νὰ γίνετα καλή, κανονικὴ καὶ σύμφωνος μὲ τοὺς κούνας τῆς ὑγιεινῆς χρήσεως αὐτοῦ καὶ ὄχι κατὰχρησις.

Μόνον οἱ διὰ τῆς νεκροψίας ἀντιληφθέντες τὰς βλάβας τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος ἡμποροῦν νὰ ἐννοήσουν τὸ ὀλέθριον ἀποτέλεσμα τῆς κακῆς χρήσεως αὐτοῦ, ἡ ὁποία διὰ μὲν τῆς πρὸς τὰ ἄνω ὠθήσεως τῶν σπλάγχχνων φέρει δύσπνοϊαν, παλμοὺς καρδιακοὺς καὶ ἀρρυθμίαν, διὰ δὲ τῆς ἐπὶ τόπου περισφιζέως αὐτῶν ὄχι ὀλίγας διαταραχὰς ἐκ τοῦ στομάχου, τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐκεῖ ὀργάνων, ἐκ δὲ τῆς πρὸς τὰ κάτω ὠθήσεως τῶν ὀργάνων τῆς κοιλίας χαλάρωσιν τοῦ περιτοναίου, σπλαγχνόπτώσεις, τὰ συμπτώματα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ γνωστὰ εἰς πολλὰς γυναῖκας, τῆς ἀτοκίας, κοπώσεως, προπτώσεως, αἱμορραγικῶν καὶ πολλῶν ἄλλων λειτουργικῶν διαταραχῶν.

Ἴδου διατί, θὰ ἤθελα τὴν ἐπέμβασιν τοῦ

ὀρθοπεδικοῦ ἱατροῦ διὰ τὴν τακτοποίησιν τοῦ κορσέ εἰς ἑκάθε νέον στάδιον ἡλικίας. Διὰ τὸ νήπιον ἀπὸ τὰ δύο ὡς τὰ ὀκτώ του ἔτη θὰ ἤθελα τὸν κορσὲ ἀπὸ χονδρὸ ἀπλῶς πικὲ μὲ πολλὰς ραφές, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀντικαθιστοῦσαν τῆς μπαλένες, μὲ δύο κορδέλες εἰς τοὺς ὤμους, ἕνα εἶδος γελεκιοῦ στερεοῦ, μὲ τὴν χνουδωτὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πικέ ἀπὸ μέσα ποῦ θὰ ἐσυγκρατοῦσε τὸ μικρὸν σῶμα καλὰ καὶ στερεὰ καὶ θὰ ἐπροφύλαττε τὸ στομάχι καὶ τὰ νεφρὰ ἀπὸ ἐκτοπίσεις καὶ ψύξεις καὶ τὴν σπονδυλικὴν στήλην ἀπὸ στρεβλώσεις.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰ ὀκτὼ ὡς τὰ δώδεκα, ὅπου τὸ σῶμα ἀρχίζει νὰ σχηματίζεται, θὰ τὸν ἤθελα νὰ παρακολουθῇ τὰς φυσικὰς γραμμάς καὶ μὲ πλατὺ καὶ εὐθὺ ἔλασμα πρὸς τὰ ἔμπρὸς νὰ ἀφήνῃ ἐλεύθερον τὸ στομάχι εἰς τὴν λειτουργίαν του, νὰ περικλείει ἐλαφρὰ τὴν κοιλίαν ὅλην ἕως τὰς λαγόνας, νὰ προφυλάττῃ τὰ σπλάγχχνα καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ παιδικὸν σῶμα ἀπὸ τοῦ νὰ σκύπτῃ πρὸς τὰ ἔμπρὸς, τὸν θώρακα ἀπὸ τοῦ νὰ παραμορφώνεται, ὅπως γίνεται τώρα, ὅπου φέρει ὅλον τὸ βάρος τῶν ἐνδυμάτων καὶ τοῦ κορμού καὶ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ μὲ σκληρὸν καὶ εὐθυτενὲς ἔλασμα πρὸς τὰ ἔμπρὸς, τὸ παιδί, ὅταν κάθεται θὰ ἐμποδίσῃ τὸ σῶμα του νὰ διπλώνεται εἰς δύο, τοὺς ὤμους νὰ σηκώνωνται, τῆς πλάτες νὰ καμπουριάσουν καὶ τὸ στήθος νὰ βαθουλῶνῃ, ὅπως τώρα γίνεται εἰς τὰ περισσότερα παιδιά. Τὸ ἔργον τῆς φύσεως, τὸ ὁποῖον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰναι ὡραῖον καὶ ἀρμονικόν, ἐφ' ὅσον ἡ ἀμάθεια καὶ τὸ περιβάλλον δὲν τὸ καταστρέφει, θὰ ἀφίνεται τότε ἐλεύθερον εἰς τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξίν του καὶ τὸ παιδικὸν σῶμα τῆς χθὲς θὰ ἀνεπτύσσετο εὐθύ, γραφικόν, γερὸν, γυμναζόμενον δὲ καὶ κανονικὰ θὰ μᾶς ἔδιδεν ἐφήβους καὶ νεάνιδας καὶ νέας Καρυάτιδας.

Δὲν καταλαμβάνω διατί δὲν πρέπει νὰ γίνεταί μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὅ,τι γίνεται καὶ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ φυτοῦ. Ὅταν ἀρχίσῃ νὰ μεγαλῶνῃ ἕνας θάμνος ἢ ἕνα δενδρύλλιον, ὁ κηπουρὸς διὰ νὰ γίνῃ ἴσιο καὶ κανονικόν, τοῦ βάζει γύρω του καλαμάκια, τὸ δένει ἐλαφρὰ ἐπάνω εἰς αὐτὰ καὶ τὸ ἐμποδίζει νὰ καμπουριάσῃ. Αὐτὸ θὰ κάμῃ καὶ ὁ ὀρθοπεδικὸς ἱατρός μὲ τὸν κορσὲ, τὸν ὁποῖον ἀπὸ τὰ δώδεκα καὶ ἐπάνω θὰ παρακολουθῇ προσεκτικώτερα, ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτους μέχρι τῆς τελείας ἀναπτύξεως τοῦ σώματος, καὶ θὰ τὸν μεταρρυθμίσῃ σύμφωνα μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀναπτύξεως καὶ μὲ τὴν ὑγιεινὴν διαίταν τοῦ σώματος ἐν σχέσει πρὸς τὴν λειτουργίαν τῶν σπλάγχχνων.

Σκοπὸς τότε τοῦ κορσέ θὰ εἶναι ἡ ὑγιεινὴ

τῆς ἀρμονίας τοῦ σώματος καὶ ὄχι ἡ στρέβλωσις αὐτοῦ. Διότι ὅπως ἐγένετο ὡς πρὸ ὀλίγου ἀκόμη τὸ σχῆμα καὶ ἡ χρῆσις τοῦ κορσέ εἰς ἕνα κυρίως ἀπέβλεπε σκοπὸν. Πῶς νὰ μεταβάλουν τὴν γυναικείαν μέσιν εἰς μέσιν σφήκας, Φυσικὰ τὸ στομάχι ἐπιέζετο, τὰ νεφρὰ, τὸ ἥπαρ, καὶ τὸ πάγκρεας ἐπίσης, ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἐλευθέρη λειτουργία τῶν ὀργάνων αὐτῶν ἐμποδίζετο μὲ τὴν πίεσιν, ἡ χώνευσις ἐγένετο ἀτελῶς, ἡ ὀρεξις φυσικὰ ἐκόπτετο, καὶ ὁ κορσὲς ἀντὶ νὰ συντελῇ εἰς προφύλαξιν καὶ ὡραιότητα, ἐγένετο ὄργανον φονικὸν τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς κανονικότητος τοῦ σώματος.

Καὶ ὑπὸ αἰσθητικὴν ἀκόμη ἔποψιν ὁ κορσὲς ὁ ὁποῖος ἐπιέζε τὴν μέσιν, ἐξετόπιζε τοὺς μαστοὺς, τοὺς ὁποῖους ἐσήκωνε καὶ ἔφερεν ἀνέστατα πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ ἐσχημάτιζε μίαν καμπύλην καὶ ἐπάνω καὶ κάτω ἀπὸ τὴν μέσιν διέκοπτε τὴν ἀρμονίαν τοῦ φύσει εὐγράμμου γυναικείου σώματος, ἔφερε θλάσεις γραμμῶν ἐκεῖ ὅπου ἡ φύσις μόνον ἐλαφροὺς κυματισμοὺς ἔταξε, μὲ τὸν καιρὸν δὲ παρεμόρφωνε τόσο τὸ γυναικεῖον σῶμα, ὥστε καὶ ἡ κύσις νὰ ἐπηρεάζεται καὶ τὰ νεογνὰ νὰ πληρόνουν μὲ τὰς σωματικὰς στρεβλώσεις καὶ σκολιώσεις ἕνα φόντον καὶ ἀλόγιστον μητρικὴν φιλαρέσκειαν.

Διότι ἡ ἰδέα τοῦ ὅτι ἡ μέση τῆς σφήκας εἶναι ὡραία εἶναι ἐντελῶς ἐσφαλμένη αἰσθητικῶς, ἀφοῦ δὲν στηρίζεται εἰς κανένα νόμον τέχνης καὶ ἀναλογικῆς ἀρμονίας. Ἡ Ἀφροδίτῃ τῆς Μήλου, ἴσως τὸ τελειότερον πρότυπον γυναικείου σώματος, ἔχει μέσιν μᾶλλον μεγάλην, ἰσχυράν, ἀρμονικὴν, ἀνταποκρινομένην πρὸς τὸ ὅλον σῶμα. Ἡ Ἀφροδίτῃ τῶν Μεδίκων καὶ τοῦ Καπιτωλίου, ἀριστουργήματα κάλλους καὶ ἀρμονίας κάθε ἄλλο παρουσιάζουν παρὰ μέσιν σφήκας εἰς τὰ ἑκατομμύρια τῶν προσκυνητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπισκέπτονται κάθε ἡμέραν τὰ ἀρχαιολογικὰ μουσεῖα. Καὶ ἐδῶ εἰς τὸ μουσεῖον μας εἴτε τῆς Ἀκροπόλεως μὲ τὰς ὡραίας κόρας, εἴτε τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μὲ τὰ θαυμάσια ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα γυναικείων θεοτήτων, εἴτε μὲ τὰς Ταυαγραίας πλαγγῶνας δὲν παρουσιάζουν πούθενά μέσιν σφήκας, ἀλλ' ἕνα σύνολον ἀρμονικῶν γραμμῶν καὶ πλαστικότητος.

Δυστυχῶς τόσα ἔτη καὶ αἰῶνας ἡ ἱατρικὴ, ἡ ὁποία ἡσχολήθη τόσο μὲ τὴν ὑγιεινὴν τοῦ σώματος ἀπὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τοῦ Ἰπποκράτους, δὲν ἡσχολήθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν κορσὲ, — τὸν ὁποῖον ἀσυνζητεῖ καὶ ἀμελετήτως εἶχε καταδικάσει — πρὸς καλὸν καὶ ὄφελος τοῦ γυναικείου σώματος. Καὶ ἐχρειάσθη νὰ εἰσέλθουν καὶ αἱ γυναῖκες εἰς τὸ ὡραῖον φῶς τῆς ἐπι-

στήμης, νὰ ἀνέλθουν διὰ πνευματικῆς μορφώσεως ὅλας τὰς βαθμίδας τῆς πνευματικῆς καὶ αἰσθητικῆς ἀναπτύξεως διὰ νὰ περιλάβουν εἰς τὸν κύκλον τῶν μελετῶν καὶ προβλημάτων τῆς γυναικείας ἀναγεννήσεως καὶ τὴν μεταρρυθμίσιν τοῦ ἐνδύματος καὶ τὴν λογικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν χρῆσιν τοῦ κορσέ.

Αἱ Ἀμερικανίδες, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τῆς γυναικείας προόδου, ἀρχικῶς κατεδίκασαν τὸν κορσὲ. Καὶ ἰδρύθησαν πολυπληθὴ σωματεῖα, τὰ ὅποια ἐδημιούργησαν μίαν συστηματικὴν καταδίωξιν ἐναντίον τῆς χρήσεως του καὶ ὑπὲρ τῆς ὀλοτελοῦς μετατροπῆς τοῦ γυναικείου ἐνδύματος. Αὐταὶ ἦσαν αἱ πρῶται καὶ φανατικώτεραι. Ἐπειτα ἦλθαν ἄλλαι, αἱ ὁποῖαι ἀφοῦ ἐμελέτησαν τὰ κακὰ τῆς κακῆς χρήσεως, ἀλλὰ καὶ τὰ κακὰ τῆς ἐντελοῦς καταργήσεως ἐκνήχθησαν ὑπὲρ τῆς λογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς μεταρρυθμίσεως του.

Φυσικὰ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπρόσεξαν περισσότερον εἰς τὴν νέαν φάσιν τοῦ ζητήματος ἦσαν οἱ Παρισινοὶ νομοθέται τῶν συρμῶν. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἔχουν πελατεῖαν μεγάλην καὶ σεβαστήν, ὥφειλαν λοιπὸν διὰ νὰ μὴ χάσουν τὰ πολλὰ ἐκ τῆς πελατείας αὐτῆς κέρδη νὰ ἀκολουθήσουν τὸ μεταρρυθμιστικὸν πνεῦμα τὸ ὁποῖον ἤρχετο ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἡ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Σουηδίας κατελθοῦσαν γυμναστικὴν θεραπευτικὴν ἤρchiσε νὰ πλουτίζῃ τὸν ὀρθοπεδικὸν της κλάδον, ἡσχολήθη καὶ μὲ τὸ ζήτημα τοῦ κορσέ, ἔλαβε μέρος εἰς τὰ σχεδιάσματα του, καὶ ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὴν μόδον ἐδημιούργησε τὸ τελευταῖον σχέδιον τοῦ Corset droit, δηλαδὴ τοῦ εὐθυτενοῦς κορσέ, ὁ ὁποῖος ἀφίνει τὸν στόμαχον ἐλεύθερον, κρατεῖ τὸ σῶμα εὐθύ, ἐμποδίζει τὰ κυρτώματα καὶ προφυλάττει ἀπὸ τὸ ψῦχος ὅλα τὰ ὄργανα.

Συνέπεια τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ κορσέ ὑπῆρξεν ἡ ἀλλαγὴ τοῦ σχήματος τοῦ περικορμίου τοῦ φορέματος, τὸ ὁποῖον ἐπλησίασεν ὀλίγον πρὸς τὸ Ἑλληνικόν καὶ πολὺ πρὸς τὸν συρμὸν Empire, ἐποχὴν καθ' ἣν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἔπνεεν ἀκόμη ὁ ἀνεμος τῆς δημοκρατίας μὲ τὰς Ἑλληνικὰς ὀνομασίας τῶν μνηῶν καὶ τὴν ἀπλότητα τῆς γραμμῆς εἰς τὸ φόρεμα. Τὰ ἐφετεινὰ φορέματα χωρὶς νὰ ἔχουν σχεδὸν μέσιν, διέγραφαν τὰς σωματικὰς γραμμάς μὲ πολλὴν ἀρμονίαν καὶ χάριν καὶ ὑπῆρξαν εὐεργετικά διὰ τὰ σώματα, τὰ ὅποια ὁ κορσὲς εἶχε κακομεταχειρισθῇ καὶ χαλάρῃ.

Ὅπου δὲ τὸ καθαρῶς ἑλληνικὸν φόρεμα ἐπεκράτησε, ἔδωκε ζωὴν εἰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο ὡς πρότυπα τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Πρα-

ξιτέλους. Ἰδίως διὰ φορέματα χοροῦ τὸ Ἑλληνικὸν σχῆμα ἀφῆκεν ἀλγισμὸν ἐντυπώσεις.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐφορέθη ἴσως ὀλιγώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλον τόπον. Ὅπως καὶ ὀλιγώτερον ἐδῶ ἀπὸ παντοῦ ἄλλου ὑπεστηρίχθη ἡ ἰδέα τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ ἐπικρατήσεώς του, ὡς φορέματος καθημερινῆς χρήσεως, τὸ ὅποιον καὶ ὠραϊότερον εἶναι αἰσθητικῶς ἀπὸ κάθε ἄλλο καὶ ὑγιεινότερον, καὶ τὰς γραμμὰς τοῦ σώματος ἀναδεικνύει.

Κυρία τῆς ἀνωτέρας παρ' ἡμῖν τάξεως εἶχεν ἄλλοτε ἀγωνισθῇ πολὺ πρὸς ἐπαναφορὰν τοῦ ἀρχαίου ἐνδύματος, χωρὶς ἀποτέλεσμα δυστυχῶς εἰς τὰς εὐγενεῖς καὶ ἐθνικὰς ἐνεργείας τῆς. Καὶ ἐὰν μὲν ἦτο δύσκολος ἡ ἐντελής ἀναγέννησις καὶ ἐπικρατήσις του ἡμποροῦσεν ὅμως νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ Ἀλβανικόν, τὸ ὅποιον ἐξελέφθη ὡς Ἑλληνικὸν καὶ εἰσῆχθη ὡς τοιοῦτο ἐπισήμως καὶ εἰς τὴν Αὐλὴν ἀκόμη κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετάς.

Ἄλλου καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὑπάρχουν εἰδικοί Σύλλογοι ἐργαζόμενοι μὲ φανατισμὸν διὰ νὰ ἐπαναφέρουν τὸ Ἑλληνικὸν ἐνδυμα καὶ διὰ τὴν γραφικότητά του, ἀλλ' ἰδίως διὰ λόγους ὑγείας. Καὶ αἱ κυρίαι τῶν Συλλόγων αὐτῶν φοροῦν πάντοτε τὸ Ἑλληνικὸν ἐνδυμα καὶ εἰς τὸν περίπατον καὶ εἰς τὰ σπίτια των καὶ εἰς κάθε κοσμικὴν συγκέντρωσιν. Ἐννοεῖται ὅτι ἐκεῖ τὸ πρᾶγμα δὲν κάμνει καμμίαν ἐντύπωσιν, διότι αἱ γυναῖκες ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἀγωνίζονται διὰ τὴν ὀλικὴν μεταρρύθμισιν τοῦ ἐν χρήσει φορέματος καὶ κάθε σύλλογος ἔχει ἰδίας ιδέας καὶ ἰδίους συρμούς, τοὺς ὁποίους αἱ κυρίαι ἐφαρμόζον παντοῦ, χωρὶς τοῦτο οὔτε νὰ ἐπικρίνεται, οὔτε νὰ προκαλῇ κανενὸς τὰς εἰρωνείας καὶ τὰ μειδιάματα.

Δείγματα τοῦ φιλελληνικοῦ αὐτοῦ φανατισμοῦ τῶν Ἀμερικανίδων ἔχομεν καὶ τὴν τελευταίως παρεπιδημοῦσαν εἰς τὴν πόλιν μας νεαρὰν Ἀμερικανίδα, τὴν σύζυγον τοῦ γνωστοῦ Ἑλληνοποιήτου κ. Ἀγγελίου Σικελιανοῦ ἡ ὁποία φέρει πάντοτε ἀρχαίον Ἑλληνικὸν φόρεμα, καὶ ἡ ὁποία θὰ ἐκπλήσσεται πῶς εἰς τὴν πόλιν τοῦ Φειδίου, μὴ αὐτὴ ξένη ἡγάπησε τόσο τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν κλασικὴν τέχνην, ὥστε μόνη αὐτὴ νὰ μένῃ πιστὴ εἰς τὸ ἐνδυμα τῆς ὠραίας καὶ ἐνδόξου ἐποχῆς. Καθὼς βλέπετε, Κυρίαι μου, καὶ ἡμεῖς αἱ ἐπιτήμονες παρασυρόμεθα ἀπὸ το ὠραῖον, λησμοιοῦμεν τὰς συνταγὰς καὶ ὁδηγίας, τὰς καθαρῶς ἐπιστημονικὰς, ὅταν ἐμπρὸς μας ἀπλώνεται ὁ παλαιὸς κλασικὸς κόσμος μὲ τὴν θαυμασίαν γραφικότητά του, ἡ ὁποία τόσο συνδέετο μὲ τὴν ἁρμονίαν τῆς ὑγιεινῆς.

Ο ΒΥΡΩΝ

ΚΑΙ Η ΚΟΡΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

[Ἀπὸ τὴν πρὸ ἡμερῶν ἐν τῷ «Παρασῶ» μελέτην τοῦ κ. Δ. Κακλαμάνου, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μετ' ὀλίγον συμπληρουμένης εκατοσταετηρίδος, ἀφ' ὅτου ὁ λόρδος Βύρων ἐπεσκέφθη τὸ πρῶτον τὰς Ἀθήνας].

Ποῖος δὲν ἤκουσε τὸ ἐπεισόδιον τῆς «Κόρης τῶν Ἀθηναίων» καὶ ποῖος δὲν ἀπεμνημόνευσε τοὺς στίχους τοὺς ἀπολήγοντας εἰς τὴν ῥυθμικὴν ἐπὶ δὲν :

Ζοὲ μου sàs agaro?

ἐπὶ δὲν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπιθύρυσεν ὁ ποιητὴς πολλάκις, προσκλίνων τὸ ρεμβὸν κάλλος τῶν 23 ἐτῶν του καὶ τὴν συγκίνησιν τῆς ἀναπτέρουμένης εἰς ἀέτιον ὕψος μεγαλοφυΐας του ἐμπρὸς εἰς τὴν μελαγχροινὴν Ἀρτέμιδα, ἡ ὁποία, ὅπως ἡ ἡρώς τοῦ σοινέτου τοῦ Ἀρβέρ, «ἀνέγνωσεν ἴσως — καὶ δὲν ἐνόησε».

Λέγουν οἱ στίχοι ἐκεῖνοι, οἱ γεμᾶτοι ἀπὸ τὴν καίουσαν φλόγα τοῦ νεανικοῦ πάθους καὶ τοῦ γλυκεροῦ ἡμέρου :

Κόρη γλυκεῖα τῶν Ἀθηναίων,
στοῦ χωρισμοῦ τὴν ὥρα
τὴν πορεμένη μου καρδίᾳ
Ἀχ! δῶσέ μοῦ τὴν πίσω,
ἢ κράτα τὴν σὰν ἔφυγε
ἀπ' τὰ δικὰ μου στηθεῖα,
καὶ πάρε, ὅ,τι ἀπόμεινε
καὶ ἄκουσε τὸν ὄρκο,
Ὅπου θὰ κάμω φεύγοντας :
Ζωὴ μου σ' ἀγαπῶ ;

Μὰ τὰ μαλλιά τὰ ξέπλεκα
ποῦ τὰ γλυκοαρεμίζουν
ἢ αἶρες ἢ ὀλόδροσες,
τοῦ γαλανοῦ Αἰγαίου,
Μὰ τὰ σγουρὰ ματόκλαδα
τὰ μαῦρα ποῦ χαδέθουν
τὰ μάγουλά σου τὰ γλυκά,
τ' ἀφράτα, τ' ἀνθισμένα
Μὰ τὰ λαγέρια μάτια σου :
— Ζωὴ μου σ' ἀγαπῶ !

Μὰ τὰ ροδένια χεῖλη σου
ποῦ λαχταρᾶν μὲ πόθο
Μὰ τὴ λυγρὴ τὴ μέση σου
ποῦνε σὰ δαχτυλίδι
Μὰ τὰ λουλούδια ποῦ μιλῶν
κάλλιο ἀπὸ κάθε στόμα
Μὰ τῆς ἀγάπης τῆς χαρὸς
ποῦ τὴν ψυχὴν μεθοῦνε
Καὶ τοὺς πικροὺς τοὺς καὶ τοὺς
— Ζωὴ μου σ' ἀγαπῶ !

Κόρη γλυκεῖα τῶν Ἀθηναίων,
σ' ἀφίνω γαῖα καὶ φεύγω !

Μὴ μὲ ξεχνᾷς μόν' ἔχε με
στοῦ τοῦ σου ῥύχτα μέρα!
Ἄν καὶ πηγαίνω μακρὰ,
ἂν κι' εἶμαι γιὰ τὴν Πόλιν,
Μοῦ χεῖ ἡ Ἀθήνα τὴν καρδίᾳ
καὶ τὴν ψυχὴν σκλαβώσει.
Ἀγάπη τέτοια σώνεται ;
— Ζωὴ μου σ' ἀγαπῶ !

Ἀλλὰ νὰ ὑπῆρξεν ἀρά γε ὁ ἔρωσ ἐκεῖνος τὸσον σφοδρὸς, ὅσον μᾶς ἀφῆσαν νὰ ὑποθέσωμεν οἱ στίχοι τοῦ Βύρωνος ;

Εἰς μίαν ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν γράφει τὴν 3 Μαΐου 1810 ὁ Βύρων πρὸς τὸν Ἑρρίκον Δρούρυ, φαίνεται συγγέων εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν προσωπικότητα τὰς τρεῖς ἀδελφὰς Μακρῇ (ἐξ ὧν ἡ μία ἦτο ἡ κόρη τῶν Ἀθηναίων), τὰς τρεῖς Χάριτας τῆς οἰκίας τῆς χήρας τοῦ Ἀγγλου ὑποπροξένου, ὅπου κατέλυσεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ προσωπικότης αὐτὴ, μὴ ἀλλὰ τρισὺπόστατος, νομίζει κανεὶς ὅτι ἐνεσάρκωνε τὸ ἀπτικὸν ἰδεῶδες του.

«Ἐλθισμόνησα σχεδὸν νὰ σοῦ εἶπω (λέγει) ὅτι πεθαίνω ἀπὸ ἔρωτα πρὸς τρεῖς νεάνιδας τῶν Ἀθηναίων ἀδελφὰς. Ἐσυγκατοίκησα μαζὶ των. Τερέζα, Μαρριάννα καὶ Κατίγκω εἶνε τὰ ὀνόματα τῶν θεαινῶν αὐτῶν, ὧν μόλις δεκαπενταετῶν».

Καὶ εἰς ἄλλας δ' ἐπιστολάς (τῆς 5ης Μαΐου 1810) ὁ Βύρων ὁμιλεῖ περὶ «συμπαθείας πρὸς τρεῖς Ἑλληνίδας νεάνιδας», ὥστε νὰ μὴ μᾶς μένουν ἀμφιβολαὶ περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ τριπλοῦ ἔρωτός του ἢ τοῦλάχιστον περὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἐνός.

Διὰ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς, τῶν ὁποίων δὲν θὰ ἐγνωρίζαμεν πιθανῶς τὴν ὑπαρξιν καὶ αἱ ὁποῖαι ἀπηθανάτισθησαν σήμερον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν γραμμάτων, ἔχομεν ἐξ ἄλλης πηγῆς μερικὰς πληροφορίας. Ἡ Θηρεσία καὶ ἡ Ἰωάννα ἦσαν μελαγχροιναί, ἡ Κατίγκω ἦτο ξανθὴ. Ἡ ὠραία Γεωργιανὴ τοῦ Δὸν Ζουὰν ἐπωνυμεῖται μὲ τὸ τελευταῖον αὐτὸ ὄνομα.

Καὶ αἱ τρεῖς ἐθεωροῦντο ὡς αἱ κατ' ἐξοχὴν ὠραῖαι τῶν Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἦσαν ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι θ' ἀνεγίνωνον τὸ ὄνομά των τοῦλάχιστον τριακοντάκις τοῦ ἔτους εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἂν ἐξεδίδοντο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφημερίδες εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἰδοὺ πῶς περιγράφει τὴν Θηρεσίαν εἰς περιηγητῆς τῆς ἐποχῆς, διότι φαίνεται, ὅτι αἱ Ἀθηναῖκαὶ ἐκεῖναι καλλοναὶ δὲν κατέκτησαν μόνον τὸν Βύρωνα. Εἶχον ἐλκύσει τὴν προσοχὴν καὶ ἄλλων ἀκόμη καὶ ἀργότερα πολὺ, διότι ἡ κατωτέρω περιγραφὴ εἶναι τοῦ 1820, δέκα ὅλα ἔτη ἀφ' οὗ ὁ Βύρων ἐστέναζε τὸ ξενικὸς θελκτικὸν «Ζωὴ μου σὰς ἀγαπῶ».

«Ἡ ἔκφρασις τῆς ἡτο ἐξόχως συμπαθῆς (λέγει ἡ περιγραφὴ τοῦ 1820). Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς διετῆρουν ἀκόμη πολὺ ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν λάμψιν των, ἀλλὰ τὰ ῥόδα εἶχον ἐρμώσει τὰ μάγουλά της καὶ δὲν ἡμπορέσαμεν νὰ διακρίνωμεν παρὰ τὰ λεῖψανα τῆς ἐπεράστου ἐκείνης χάριτος, ἡ ὁποία ἀπέσπασε τόσοις οστεναγμοῦς ἀπὸ ἓνα περιπαθῆ ποιητὴν».

Ἄλλος περιηγητῆς, ὅστις εἶδε τὴν Κόρη τῶν Ἀθηναίων τὸ 1827, λέγει περὶ αὐτῆς, ὅτι ἦτο ἀκόμη κομψή, χαριτωμένη καὶ εἰς ἄκρον εὐγενικὴ τοὺς τρόπους. Ἀλλὰ προσθέτει, φεῦ! «ὅτι ἔχασε πλέον κάθε ἀξίωσιν ἐπὶ τῆς καλλονῆς καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν της φαίνεται ἀνεξαλείπτως ἐπιτεθεῖσα ἡ σφραγὶς τῆς ἀπέλπιστος μελαγχολίας».

Ἦτο ἀρά γε ἡ λησμοινημένη ἀγάπη τοῦ ποιητοῦ, ἡ ὁποία εἶχε βάλλει τὴν σφραγίδα αὐτὴν τοῦ μαρasmus καὶ τοῦ τέλους, ὅπως ἡ φλόξ τοῦ πάθους του εἶχεν ἐξαιάνει τὰ αἰώνια ῥόδα τῆς ζωῆς ; Ἦτο ἡ ἀπλὴ παρὰ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ πεζοῦ συζυγικοῦ βίου ἡ μονότονος τυπικότης ; Τὸ πρᾶγμα ὅπως δὴποτε φαίνεται εὐεξήγητον. Ἐκεῖ ἀφ' ὅπου ἐπέρασεν ὁ ποιητὴς καὶ ὁ ἔρωσ του, ἐκεῖ ὅπου ἡ θερμὴ τῆς πνοῆς του ἔκαμνε ν' ἀναθάλλῃ ἡ ζωὴ καὶ νὰ μεθύσουν αἱ ψυχαί, ποῖα ἄλλα ἄνθη ἐκτὸς τῶν ὠχρῶν ἀνθέων τοῦ μελαγχόλου φθινοπώρου ἡμποροῦν πλέον ν' ἀναδώσουν ἀρώματα ;

Ἀλλ' εὐτυχέστερος ὁ Βύρων τοῦ Ἀῖνε δὲν ἐπανεῖδε πλέον τὴν «Ζωὴν», τὴν ὁποίαν ἠτένισε μὲ ὀφθαλμοὺς λάμποντας ἀπὸ ἀγάπην, ὑπὸ τὸ ἀγλαὸν φέγγος τῆς ἀπτικῆς ἡμέρας. Ἄν ἐκεῖνος ἠρώτησε : «Ποία εἶνε αὐτὴ ἡ χονδρὴ κυρία ;», θ' ἀνεγνώριζεν ἀρὰ γε πλέον καὶ ὁ Βύρων τὸ ὄραμα τῆς ζωντανῆς Καρυάτιδος τῶν Ἀθηναίων, μερικὰ ἔτη μετὰ τὸ πρῶτον θάμβωμα ;

Ὁ Βύρων, ὅστις ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηναίων ἀναχώρησίν του συνέχεε τὰς τρεῖς ἀδελφὰς εἰς μίαν ἀγάπην, εἶχε προβῆ, καθὼς διηγείται ὁ Μούρ, εἰς κίνημα, τὸ ὅποιον συνειθίζετο τότε φαίνεται εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν εὐγλωττος ἐνδείξις ἀγάπης : Ἐπληρώθη ἐμπρὸς εἰς τὴν φίλην του μὲ ἐγχειρίδιον εἰς τὸ στήθος ! Πόσον ὀπισθοδρομικοὶ ἢ ὀλίγον ρωμαντικοὶ πράγματι εἶμεθα ! Τόσο μᾶλλον ὀπισθοδρομικοὶ καὶ ὀλίγον ρωμαντικοί, καθόσον, ὅπως μᾶς βεβαιώνει ὁ ἀναφέρων τὸ ἀνέκδοτον βιογράφος τοῦ ποιητοῦ, «ἡ νεαρὰ Ἀθῆναις, κατὰ τὴν ἀπόπειραν, ἀπέβλεψε πρὸς αὐτὴν λίαν ψυχρῶς, θεωρήσασα τὸ κίνημα ὡς φόρον ὀφειλόμενον πρὸς τὸ κάλλος τῆς, οὐδόλως δὲ συγκινηθεῖσα».

Ἡ σκληρὰ καλλονὴ, ἡ Θηρεσία, ἡ Θύρζα, (ὅπως τὴν ἔλεγον ἐνίοτε) Μακρῇ ἐνυμφεύθη βρα-

δύτερον τὸν Ἀγγλον προξενον Μπλάκ, ἐπέζησε τοῦ συζύγου της καὶ περιέπεσε εἰς ἄκραν ἔνδειαν. Ὁ Φίνλαϋ, ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀνταποκριτὴς τῶν «Τάιμς» εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπηύθυνε, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς δυστυχίας της, διὰ τῶν στηλῶν τοῦ παγκοσμίου φύλλου θερμὴν ἑκκλήσιν ὑπὲρ τῆς «Κόρης τῶν Ἀθηνῶν», εἰδὸς ἀπὸ τοὺς ἔρωτας τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Ὁ Χαρίλαος Τρικούπης καὶ ἄλλα ἐπιφανῆ μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας εἰσήκουσαν τὴν θερμὴν αὐτὴν ἑκκλήσιν.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Βύρωνος ἐπροστάτευσε τὴν «Κόρην τῶν Ἀθηνῶν» καὶ κατὰ τὴν σκληρὰν ὥραν τῆς φυσικῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἡθικῆς ἐγκαταλείψεως.

Ὁ Ἀντώνιος Μαρτελάος, πρόξενος τῆς Ἀμερικῆς ἐν Ἀθήναις, συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ τὴν περιγράψῃ τὸ 1875 εἰς μίαν ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τοὺς «Τάιμς» τῆς νέας Ὑόρκης. Ἦτο λέγει, ὑψηλὴ γραῖα, μὲ σεβάσμια χαρακτηριστικά, μαρτυροῦντα, ὅτι πάλαι ποτὲ ὑπῆρξε περικαλλής.

Τὴν 3 Ὀκτωβρίου 1875 ἡ κυρία Μπλάκ ἀπέθνησκεν εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς ἡλικίαν 80 ἐτῶν. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν εἶχε τὴν ἔμπνευσιν νὰ ἐξακριβώσῃ τὰς ἀναμνήσεις της περὶ τοῦ Βύρωνος. Τὸ ὄνειρον εἶχε ἄρα σβεσθῇ εἰς τὸ πνεῦμά της ἐντελῶς καὶ ἀπὸ τὴν ἀπολλώνειον ἐμφάνισιν δὲν εἶχε μείνει τίποτε εἰς τὴν καρδίαν της;

Τώρα ματαίως θὰ ἐρευνήσετε μεταξὺ τῶν συστάδων τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κοιμητηρίου διὰ νὰ εὑρετε τὸν τάφον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡδύνατό τις νὰ ἐπιγράψῃ ἀπλῶς: «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν» ἢ καλὸν ἄλλο: «Ζωὴ μου, σὰς ἀγαπῶ».

Τὸ Βυρῶνιον ὄραμα ζῇ εἰς τοὺς ὀλίγους στίχους, ποῦ ἀνέφερα, ἂν δὲν ζῇ μυστικὰ καὶ εἰς τὸς ἄλλους, τοὺς ὁποίους ἐνέπνευσεν, ἐφώτισεν, ἐθέρμανεν. . .

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΥΑ ΝΙΚΗΤΡΙΑ

(Βραβευμένον ἔργον τῆς Γαλλ. Ἀκαδημίας)

Ἄν καὶ δὲν ἦτο οὔτε πρίγκηψ, οὔτε δούξ, ὁ Ἐμμανουὴλ Sant - Anna, ἀνῆκε εἰς τὴν μεγάλην ἀριστοκρατίαν. Ἡ οἰκογένειά του ἦτο Ἰσπανικῆς καταγωγῆς, καὶ ἦλθε εἰς τὴν Ρώμην τὸν XIII αἰῶνα, ἐκεῖ ἔπαιξε σπουδαῖον πολιτικὸν πρόσωπον καὶ ἀπὸ τοὺς προγόνους της, ἐσυγγένευε στενῶς μὲ τοὺς πάπας.

Ἡ Δόνα Τερέζα, ἡ μητέρα του ἦτο ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Σαλβόη, καὶ ἀδελφὴ ἐνὸς καρ-

διναλίου παπικοῦ, μεγάλης προσωπικότητος εἰς τὸν ἱερατικὸν κόσμον. Ὁ πατέρας του ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς ὠραίους ἐκείνους εὐγενεῖς Ρωμαίους, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ ἐπερνοῦσε μεταξὺ τῆς πλατείας τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς πλατείας τοῦ Λαοῦ καὶ οἱ ὅποιοι ἐφαίνοντο τὴν ὥραν τοῦ περιπάτου εἰς τὸ Κόρσο ἢ εἰς τὸ Πίντζιο, διὰ νὰ ἰδοῦν τὰς ὠραίας γυναῖκες, ν' ἀνταλλάξουν μαζήτων χαιρετισμούς, βλέμματα, σημεῖα μυστικά. Μετὰ τὸ 1870, ἡ παιδικὴ ἐλπίς ὅτι θὰ ξαναέκμναν μὲ μόνους τοὺς Ἰταλοὺς τὴν Ρώμην τῆς ἄλλοτε, ἡ ὁποία ἀπετελεῖτο ἀπὸ «εἴκοσι διάφορους λαούς», ἐρρίφθη ὡς δελέασμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχαν ιδέαν ἀπὸ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις. Ὁ κόμης Sant-Anna ἔπεσε θῦμα ἀπὸ τοὺς πρώτους. Ἠγόρασε ἀπεράντους γαίας, ἀνεμίχθη εἰς ἐπιχειρήσεις, κατεστράφη καὶ ἀπέθανε ἀπὸ λύπην. Μετὰ ἓνα ἔτος ἡ Δόνα Τερέζα ἡ σύζυγός του ἐκληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα της. Ὅταν ὑπάνδρευσε τὴν κόρην της καὶ τὴν ἐπροίκισε, τῆς ἔμειναν ἓνα κτῆμα εἰς τὴν Ombria, μίαν ἔπαυλιν εἰς τὸ Φρασκάτι καὶ εἰς τὴν Ρώμην τὸ παλάτι τοῦ Sant-Anna, τὸ ὁποῖον ἐσώθη ἀπὸ τὸ ναυάγιον. Ἐζούσε μὲ μεγάλην οἰκονομίαν ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα, διὰ νὰ ἡμπορῇ ὁ υἱός της νὰ ἐξοδεύῃ ὅσα ἤθελε· εἶχε δι' αὐτὸν μίαν ἀπὸ τὰς μητρικὰς ἐκείνης ἀγάπας τὰς ὀπερβολικὰς, αἱ ὁποῖαι περικλείουν ὅλα τὰ αἰσθήματα καλὰ ἢ κακὰ, τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Λέλο, κηθὼς τὸν ἔλεγον χαϊδευτικὰ, τίποτε δὲν ὑπῆρχε δι' αὐτὴν εἰς τὸν κόσμον. Ὅταν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς μικρᾶς ἀμάξης της τὸν ἐβλεπεν εἰς τὴν ἔπαυλιν Μποργκέζε ἢ εἰς τὸ Πίντζιο, νὰ ὀδηγῇ μὲ χερί βέβαιον τὰ δύο θαυμάσια ἄλογά του, ἦτο εὐτυχισμένη καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ περιπάτου δὲν ἐβλεπε τίποτε ἄλλο ἐμπρὸς της ἀπὸ τὴν ὠραίαν σκιάν του. Ἡ ὁμορφία του ἦτο ἡ χαρὰ καὶ ὑπερφάνεια τῆς μητέρας του. Ἦτο ἀπὸ τὰς Ἰταλικὰς ἐκείνας μορφάς, αἱ ὁποῖαι μὲ τὰ κανονικὰ καὶ ἔντονα χαρακτηριστικὰ φθάνουν εἰς τὸν κλασικισμόν· καὶ ἡ ἰδική του φωτιζομένη ἀπὸ τὰ ζωηρὰ χαϊδευτικὰ καὶ μελαγχολικὰ μάτια του, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἐξέφραζαν ἀγρίαν σκληρότητα καὶ ἄλλοτε γυναικεῖαν γλυκύτητα, ἂν καὶ δὲν εἶχε ἔκφρασιν μεγάλης διανοητικῆς δυνάμεως, εἶχεν ὅμως ἰδιαίτερον θέλητρον.

Ὅπως ὅλοι οἱ σύγχρονοί του, ὁ Sant Anna ἦτο ὁ ὠραίος τῆς ἐποχῆς, ἓνα ὃν λεπτὸ, ξετοπισμένο, ἀμαθές, χωρὶς πεποίθησιν, τὸ ὁποῖον δὲν τολμᾷ οὔτε ν' ἀρνηθῇ τὸ παρελθόν, οὔτε νὰ δεχθῇ τὸ νέον ἰδεῶδες.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

(Ἀπὸ τὸν Νουμᾶν)

Ὁ Λέλο ἀνετράφη εἰς ἓνα σχολεῖον Ἰησοῦτων. Ἐκεῖ δὲν τοῦ ἐδίδαξαν τὴν ἀληθινὴν ἱστορίαν τῆς Ἰταλίας, ἐκείνην ὅπου διηγῆται τοὺς φοβεροὺς ἀγῶνας τῆς, τὰς μακρὰς προσπάθειάς της διὰ τὴν Ἑνωσιν, προσπάθειάς αἱ ὁποῖαι πολλάκις ἐματαιώθησαν ἐνεκα προδοσίας, ἀλλ' αἱ ὁποῖαι ὤφειλαν νὰ καταλήξουν εἰς τὸ πραγματικὸν γεγονός τοῦ 1870. Ἐμαθεν, ὅπως ὅλοι οἱ συμμαθηταί του, ἱστορίαν παρηλλαγμένην, στηριζομένην εἰς τὸν ἔξυπνον αὐτὸν μύθον ὅτι ἡ Ρώμη εἶνε κληρονομιά τοῦ Ἁγίου Πέτρου, καὶ εἰς τὸν ὅποιον ὁ ἐνδοξος ρόλος ἀνήκει εἰς τὸν πάπα. Ἐδεδεασθῇ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ πάπας, χάρις εἰς τὴν μίαν ἢ εἰς τὴν ἄλλην μεγάλην δύναμιν, δὲν θὰ ἀργοῦσε νὰ ἀνακτήσῃ τὸ μεγαλεῖον του, καὶ ὅτι οἱ Ἰταλοὶ θὰ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ζητήσουν δι' αὐτοὺς νέαν πρωτεύουσιν. Ἐν τούτοις ἡ Ρώμη δὲν ἦτο πλέον, ἡ κλεισμένη ἐκείνη πόλις,

εἰς τὴν ὁποίαν καμμία φιλοσοφικὴ ιδέα, οὐδεμία ἐπιστημονικὴ ἀνακάλυψις, καμμία εἰδησις ἐν γένει δὲν ἐπετρέπετο νὰ γνωσθῇ, χωρὶς νὰ ὑποστῇ τὴν λογοκρισίαν τοῦ κλήρου.

Ἐφημερίδες ὅλων τῶν γνωμῶν ἐκυκλοφοροῦν εἰς τοὺς δρόμους· τὰ βιβλία, τὰ περιοδικὰ εἰσέρχοντο ἐλεύθερα, ἡ νέα ζωὴ ἐξηπλοῦτο ἐλευθέρως κάτω ἀπὸ τὰ παρὰθύρα τῶν παλαιῶν παλατιῶν καὶ ὁλόγυρα εἰς τὰς ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὸ χάλασμα τῆς Πόρτας Πίας τὴν XIX αἰῶνα, ἡ ἐλευθερία εἶχεν εἰσβάλλει καὶ ἔρριχνε τὸ φῶς της ἕως εἰς τὰς σκοτεινότερας γωνίας τοῦ Τρανσβεστέρ. Καὶ αὕτη ἡ ἀτμοσφαῖρα τῆς Αἰωνίας πόλεως μετεβλήθη. Ἐχάσε διὰ παντός τὴν ὁμορφίαν της, ὡς πόλις ἱερὰ καὶ εἰσηλθε καὶ αὕτη ἐπίσης εἰς τὴν ἄχαρην ἐποχὴν τῆς μεταρρυθμίσεως. Εἰς πείσμα τῶν προλήψεων ἡ νέα ἀτμοσφαῖρα, ἡ γεμάτη μὲ ιδέας ἐλευθερίας καὶ πατριωτισμοῦ ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ κόμη-

τος Sant-Anna. Καὶ ἀκαταμάχητως ὠθούμενος εἰς τὸ νέον ρεύμα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ μεγάλα, ἤρχισε νὰ συχνάζῃ εἰς τὴν ξένην κοινωνίαν, ἔπειτα ἔφθασεν ἕως εἰς τὰ «λευκὰ» σαλόνια, ὅπου συνήντησε τὴν πριγκηπέσσαν Μαρίναν, μίαν ἀπὸ τὰς σειρῆνας, αἱ ὁποῖαι ἐστόλιζαν τὸ κόμμα τῆς Αὐλῆς.

Ἦτο Ἰταλὶς λεπτὴ καὶ εὐκίνητος, μὲ ὠραῖον ὠοειδὲς λατινικὸν πρόσωπον, μὲ θαυμάσια μαῦρα μαλλιά, μὲ μᾶτις γαλανὰ σκούρα, τὰ ὁποῖα εἶχαν ἀπερίγραπτον δύναμιν. Ὑπανδρευμένη μὲ ἓνα ἄνθρωπον θεοσεβῆ, τυραννικὸν καὶ βάρβαρον, τὸν ἐγκατέλειπε, ἀφοῦ ἐπῆρε διαζύγιον καὶ ἓνα ἀρκετὰ σπουδαῖον εἰσόδημα. Ἀπὸ μῖστος πρὸς τὸν πρίγκηπα σύζυγόν της, ὁ ὁποῖος ἀνῆκεν εἰς τὸν «μαῦρον κόσμον» αὐτὴ συνεδέθη μὲ τοὺς λευκοὺς, καὶ ἔγινε μιὰ ἀπὸ τὰς πλέον ἀφοσιωμένας φίλας τοῦ Κυρηναλίου.

Ὁ Λέλο κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅπου συννητήθη μὲ τὴν Δόνα Βικτώρια ἦτο εἰκοσι δύο ἐτῶν, ἐκείνη τριάντα τεσσάρων, ἡ ἀγάπη ὅμως ἡ ὁποῖα τοὺς συνέδεσε ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὁ Sant-Anna ἐχειραφετήθη καὶ ἐπαρυσιάσθη εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἐφαίνετο εἰς τὴν Αὐλὴν παρὰ κατὰ ἀραιὰ διαστήματα. Ἡ πίστις αὐτῇ πρὸς τὴν βασιλείαν ἦν καὶ πολὺ πλατωνικὴ, ἐν τούτοις τοῦ ἐκύστισε μεγάλας ἠθικὰς προσπάθειάς, διότι ἔπρεπε νὰ πολεμήσῃ μὲ τὴν ἀνατροφὴν του, μὲ τοὺς δεσμοὺς ὧν τῶν ἰδικῶν του μὲ τὸ Βατικανόν, καὶ ποτὲ δὲν θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ τὸ κάμῃ, ἐὰν δὲν εἶχε τὴν ἐπιρροὴν τῶν συμβουλῶν τῆς Δόνας Βικτώρια. Ἡ μετὰ τὰς αὐτῆς τοῦ ἐκύστισε φοβερὰς οἰκογενειακὰς σκηναὶς καὶ τὸν ἔκαμε νὰ χάσῃ ἀκόμη καὶ τὴν κληρονομίαν ἐνὸς θεῖου του. Ὑστερον ἀπὸ αὐτὰ ὁ Sant-Anna ἐνόμισε πῶς εἶχε πλέον τὸ δικαίωμα νὰ μείνῃ ἡσυχος καὶ ἤρχισε νὰ ζῇ μὲ τὴν ἀδιαφορίαν φιλοσόφου, ἡ ὁποία διακρίνει τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας του.

Ὁ κόμης Sant-Anna, ὅπως οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν ἀριστοκρατίαν ἀγαποῦσε τὸ Παρίσι, ἂν ὅχι τὴν Γαλλίαν· ἐκεῖ εἶχε συγγενεῖς, φίλους καὶ ἐπερνοῦσε κάθε χρόνον ἓνα μέρος τῆς ἐποχῆς. Πρὶν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, ἐστάματοῦσε εἰς τὸ Aix-les-Bains, ὅπου ὁ μπακκάρς τὸν διεσκέδαζε, ἀλλὰ τὸν ἔκαμε νὰ χάνῃ καὶ πολλὰ χρήματα, καὶ τὸν ἠνάγκαζε νὰ μὲνῃ ἔπειτα εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ οἰκονομίαν. Τὸ κυνῆγι τὸν ἐδοηθοῦσε νὰ περιμένῃ μὲ ὑπομονὴν τὴν στιγμὴν, ὅπου θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Ρώμην, κατὰ τὸν Νοέμβριον, διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν συνήθη ζωὴν του.

Ὅταν ὁ Λέλο κατὰ τύχην εὐρέθη ἐμπρὸς εἰς τὴν κ. Ρονάλδου, ἡσθάνθη τέτοιαν συγκίνησιν, ὥστε μὲ τὸ δεισιδαῖμον πνεῦμά του ἐθεώρησε τὴν συνάντησιν αὐτὴν ὡς τύχην, ἡ ὁποία τὸν ἐνεθάρρυνε διὰ νὰ ἐπιδιώξῃ νέαν ἐπιτυχίαν ἐρωτικὴν.

Μὲ τὴν ἐλαφρὰν ιδέαν ὅπου εἶχε διὰ τὸν ἔρωτα καὶ διὰ τὴν γυναικα, ἐσκέφθη ὅτι ἡ Ἀμερικανὴ αὐτὴ, ἡ εὐρισκομένη μακροεὶς ἀπὸ τὸν ἄνδρα της, βεβαίως φιλάρεσκος, θὰ ἦτο ἐνθουσιασμένη νὰ εὕρῃ τρόπον διασκέδασης. Ὑπαχάριστῃσε τὸ καλὸν ἄστρον του, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔστειλεν ἓνα τότο θαυμάσιον ἐπεισόδιον, διὰ νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν μπακκάρ καὶ τὸ ἐκαρτέ.

Ἡ θρησκεία, κατὰ μέγα μέρος, εἶνε ἐκείνη ἡ ὁποία κάμνει τὸν χαρακτῆρα μιᾶς γυναίκας. Ὁ καθολικισμὸς κάμνει γυναικὰς ἐγκεφαλικάς, ὁ προτεστάντισμὸς, πνευματικάς. Ἡ Ἀμερικανὴς, ἡ ὁποία εἶνε πνευματικὴ ὑπερφηανέεται διὰ τὴν φυσικὴν ἀναισθησίαν της· ἡ Γαλλίς ἐξαίρετικῶς ἐγκεφαλικὴ, ὑπερφηανέεται διὰ τὴν εὐαισθησίαν της, τὴν μεγαλύνει μάλιστα. Εἰς τὸν ἔρωτα, ἐκεῖνο ὅπου ζητεῖ, ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον χαίρει, εἶνε νὰ μπόρῃ νὰ δώσῃ τὴν εὐτυχίαν ἡ Ἀμερικανὴς, αὐτὴ θέλει νὰ τὴν λάβῃ. Διὰ τὴν πρώτην ὁ ἄνδρας εἶνε ὁ σκοπός, διὰ τὴν δευτέραν τὸ μέσον. Ὁ τρόπος αὐτὸς τοῦ αἰσθάνεσθαι τὰς κάμνει τόσοι διαφορετικάς, ὅσον ἡμποροῦν νὰ εἶνε δύο πλάσματα τοῦ αὐτοῦ εἶδους. Αἱ δεκαπέντε ἡμέραι, αἱ ὁποῖαι ἐπηκολούθησαν τὴν παρουσίαν τοῦ κόμητος Sant-Anna, ὑπῆρξαν διὰ τὴν Ἑλένην ὡς ὠραῖον ὄνειρον, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὁποῖου ἔκαμε θαυμασίους περιπάτους ἀνάμεσα εἰς βουνὰ καὶ δάση, κοντὰ εἰς γαλανὰς λίμνες μὲ εὐθυμὰς ὁμιλίας, μαζὶ μὲ ὅλην τὴν συντροφίαν καὶ μόνοι των, αἱ ὁποῖαι τῆς προξενούσαν μεγάλην εὐχαρίστησιν, διότι ἐγίνοντο μὲ ἄνδρα ὠραῖον, μεγάλου γένους καὶ μὲ φωνὴν θερμὴν. Τὸ ὄνειρον αὐτὸ τὸ ἔζησε εἰς τὴν μεθυστικὴν ἀτμοσφαίρην, τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ ἡ ἐπιθυμία, ὁ θαυμασμὸς, ἡ ἐρωτικὴ συμπάθεια, τὰ αἰσθηματά αὐτά, τὰ ὁποῖα περιβάλλουν τὴν γυναῖκα μὲ θερμότητα καὶ μὲ φῶς καὶ ἀρωματίζουν τὸν ἀέρα ὅπου ἀναπνέει. . . . Ἀλλ' ἡ κ. Ρονάλδου δὲν ἐταράχθη διόλου.

Ὁ Λέλο δὲν ἄργησε νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν ὧν τοῦ εἶχεν εἰπῇ ὁ φίλος του δὲ Βέργα, ἀλλὰ δὲν ἀπεθαρρύνθη. Εἰς τὸν ἔρωτα ἡ ἀντίστασις ἐνθουσιάζει τὸν Ἰταλόν. Ἡ φανερὴ φιλαρέσκεια τῆς νέας γυναίκας δὲν ἄργησεν ὅμως νὰ τὸν ἀπογοητεύσῃ. Ἐφαίνετο ζωηρῶς εὐτυχὴς νὰ τοῦ ἀρέσῃ, ἐπροσπαθοῦσε μάλιστα

λιστὰ πᾶν ὅ,τι ἐπιθυμοῦσε ἦτο θαυμασμὸς καὶ πάλιν θαυμασμὸς. Τὰ τρυφερὰ λόγια, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος ἔλεγεν ἀνάμεσα εἰς τὴν συνομιλίαν των, προκαλοῦσαν τὴν εἰρωνείαν της, εἰρωνείαν πολὺ εἰλικρινή. Διὰ πρώτην φοράν εὐρίσκετο ὁ κόμης ἐμπρὸς εἰς ἀπόλυτον γυναικεῖαν τιμιότητα.

Καὶ πράγματι ἡ εὐχάριστος αὐτὴ οἰκειότης δὲν εἶχε κανένα λόγον νὰ ἐξεγείρῃ τὴν συνείδησιν τῆς κ. Ρονάλδου. Ὁ νέος Ρωμαῖος τὴν ἐνδιέφερε, διότι ἦτο κατὰ διαφορετικὸν ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, ὅπου εἶχε γνωρίσει ἕως τότε. Αἱ μεταπτώσεις τῆς διαθέσεως του, ἡ ὑπερβολικὴ εὐαισθησία του, ἡ αἰφνιδία μελγχολία του, τὴν ἐξέπλητταν καὶ τὴν διεσκέδαζαν. Ἐπειτα ὁ τίτλος τοῦ κόμητος κτυποῦσε καλὰ εἰς τὸ αὐτί, ἐδίδεν εἰς ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἔφερε κάποιον θέλητρον, δὲν ἦτο μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ τὸν θεωρῇ ὡς ἀνωτέρως φύσεως. . . .

Ὅπως τὸ εἶχε προῖδη ἡ Δώρα, ὁ Ρονάλδος ἐξανέστη, ὅταν εἶδεν ὅτι ἡ γυναῖκα του ἐσκόπευε νὰ ἀθετήσῃ τὸν λόγον της· ἡ εἰδήσις ὅτι ἡμποροῦσε εἰς τὴν Ρώμην ν' ἀνακαλύψῃ τὸ δηλητήριο τῶν Βόργια τὸν ἄρησεν ἐντελῶς ψυχρόν. Ἀπῆντησεν εἰς τὴν Ἑλένην, ὅτι διὰ κανέναν λόγον δὲν ἡμποροῦσε νὰ περάσῃ τὸν χειμῶνα εἰς τὴν Ρώμην, ἤλπιζεν ὅτι δὲν θὰ παρεσύρετο καὶ αὐτὴ ἀπὸ τοὺς Βέργα καὶ ὅτι θὰ ἐκρατοῦσε τὸν λόγον της, ὥστε κατὰ τὸν Ὀκτώβριον θὰ εὐρίσκετο εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅπως τὸ εἶχε ὑποσχεθῇ. Ἰσως δυσηρεστημένος καὶ ὅπως εἶχε μεταχειρισθῇ εἰς τὸ γράμμα του τὸν αὐστηρόν, ἐπιβλητικόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλένη δὲν εἶχεν συνηθίσει. Ἐπειτα ἦτο ἡ πρώτη φορὰ ὅπου ὑφίστατο τὴν προσβολὴν μιᾶς ἀρνήσεως. Ὑπὸ τὸ κράτος λοιπὸν μεγάλου θυμοῦ ἔγραψεν εἰς τὸν σύζυγόν της ἓνα ἀπὸ τὰ γράμματα ἐκεῖνα, ὅπου λυπεῖται κανεὶς ἔπειτα, διότι τὰ ἔγραψε καὶ τὰ ὁποῖα ἔχουν συνεπείας, τὰς ὁποίας ποτὲ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ προῖδωμεν. Ἐκρατοῦσε πολὺ νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν περίστασιν, ὅπου εὕρισκε διὰ νὰ περάσῃ μίαν εὐχάριστον ἐποχὴν εἰς τὴν Ρώμην. Ἐὰν ὁ Ἑρρίκος τὴν ἀγαποῦσε καλλίτερον ἀπὸ τὸ χημικόν του ἐργαστήριον, θὰ ἤρχετο νὰ τὴν συναντήσῃ, ἐὰν ὅχι, δὲν θὰ ἐδίετ' εἰς διόλου νὰ παρατείνῃ ὀλίγον τὴν διαμονὴν της εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ὅταν ἡ κ. Ρονάλδου εἶπε τὴν ἀποφασίν της εἰς τὸν ἀδελφόν της καὶ εἰς τὴν θείαν της, ἔρριψαν κραυγὰς δυνατάς, καὶ τὴν κατηγόρησαν μὲ ἐνεργητικότητα. Ὁ Κάρολος Bauchamp ὁ ὁποῖος ἦτο ἡ προσωποποίησις τῆς καλωσύνης, εἶχεν ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν αἰσθανθῇ ἀντιπάθειαν διὰ τὸν κόμητα Sant

Anna. Παρατήρησεν ἀμέσως ὅτι ὁ νεοεληθὼν ἐφλέρτρικε μὲ τὴν ἀδελφὴν του.

—Πρόσεξε, τῆς εἶπε, μίαν ἡμέραν· ὁ κόμης αὐτὸς δὲν μοῦ ἐμπνέει καμμίαν ἐμπιστοσύνην· οἱ ξένοι νομίζουν ὅλα συγχωρημένα μὲ μίαν γυναῖκα φιλάρεσκον... καὶ εἶσαι φοβερά!

—Μὴν φοβεῖσαι, κανεὶς ποτὲ δὲν θὰ παραλείψῃ τὸ πρὸς ἐμὲ ὀφειλόμενον σέβας, ἀπῆντησεν ἡ κ. Ρονάλδου, μὲ τὴν συνειθισμένην της βεβαιότητα.

—Τὸ ἐλπίζω, μόνον θὰ ἦτο φρόνιμον νὰ μὴν ἐκτίθῃσαι. Δὲν ἡμπορεῖς νὰ φαντασθῇς εἰς ποῖον σημεῖον οἱ Ἰταλοὶ εἶνε διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανούς. Ποτὲ δὲν θὰ τὸ ἐμάνθων, ἐὰν δὲν εἶχα γνωρίσει τόσοι καλὰ τὸν κ. δὲ Βέργα.

Μετά τινος ἡμέρας ὁ Κάρολος ἔλαβε τηλεγράφημα ἐπεὶγον νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην.

—Εἰμαι ἀηληπισμένος νὰ σὰς ἀφήσω! εἶπε εἰς τὴν ἀδελφὴν του. Ἐὰν μόνον τὰ συμφέροντά μου διεκυνδύνευον δὲν θὰ ἔρευγα. Μοῦ ὑπόσχεσαι τουλάχιστον, διὰ νὰ μὲ ἡσυχάσῃς ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃς τὸν Ὀκτώβριον;

—Δὲν ὑπόσχομαι τίποτα. Ἀπεκρίθη ἡ κ. Ρονάλδου μὲ τόνον ξηρόν.

ΤΟ ΜΑΡΑΜΜΕΝΟΝ ΚΡΙΝΟΝ

(Συνέχεια)

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΙΝΤΕΖΙ ἔφθασαν στῆς ἑνδεκατὴν νύκτα μὲ καθυστέρησιν τοῦ τραίνου ὅπως συμβαίνει πάντοτε. Εἰς τὸν σταθμὸν τῆς ἐπαρυσιάσθη ἓνας πολὺγλωσσος διερμηνεύς, ὁ ὁποῖος ἅμα τὴν εἶδε καλὰ κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ γκαζιοῦ ἤρχισε νὰ τῆς ὁμιλῇ Ἑλληνικά. Ἡ Ἄννα ἦτον εὐτυχὴς μὲ τὴν συνάντησιν τοῦ Κερκυραίου, εἰς τὸν ὁποῖον χωρὶς κανένα δισταγμὸν ἔδωκεν ἀμέσως τὴν σημείωσιν τοῦ μπαούλου της καὶ τοῦ παρέδωκε τὴν μικρά της βαλίτσα τοῦ χειοῦ. Ἐκεῖνος ἔτρεξε πρόθυμος νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ, τὴν ἐτοποθέτησε μὲ τὰς πτωχικὰς ἀποσκευὰς της εἰς μίαν ἀπὸ τὰς προκτακλυσμιαίας ἀμάξας τοῦ Πρίντεζι, ποῦ περιμένουν πάντα τοὺς ξένους εἰς τὸν σταθμὸν, ἐκάθισεν ἐμπρὸς, παρὰ τὸ πλευρόν τοῦ ἀμαξῆ καὶ τὴν συνώδευσεν εἰς τὸ πρακτορεῖον.

Ἡ Ἄννα μὲ τὸν Ἑλληνα ἐκεῖνον συνοδὸν εἶχε τὸ αἶσθημα ὅτι ἦτο πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅλη ἡ ἀγωνία τῆς νοσταλγίας της τῶν τριῶν χρόνων ἔσβυσε μέσα εἰς τὸ σκοτεινὸ

εκείνο άμάξι, ποῦ ἦτο ἡ τελευταία της διαμονή εἰς τὰ ξένα. Ὁ ὁδηγός της ἐφρόντισε διὰ τὸ εἰσιτήριο τοῦ βαποριοῦ, ἐκεῖνος τὴν ἠκολούθησε μέσα, τῆς ἐτοποθέτησε τὰ πράγματα της εἰς τὴν καμπίνα, τῆς παρέδωκε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ χαρτινοῦ ἐκατοφράγκου, ποῦ τοῦ εἶχε δώσει διὰ τὸ εἰσιτήριο, ὥπως ἤθελε, χωρὶς ἐκείνη νὰ ζητήσῃ λεπτομερῆ λογαριασμόν, χωρὶς νὰ φαντασθῇ καὶν ὅτι ὁ Ἕλλην ἐκεῖνος ἤμποροῦσε νὰ τῆς καταχρασθῇ ἔστω καὶ ἓνα λεπτό.

Καὶ τὴν στιγμὴν ποῦ τὸ βαπόρι ἐσφόριζε καὶ ὁ Κερκυραίος ἤλθε νὰ τῆς ζητήσῃ τὸν κόπον του, ἡ Ἄννα ἔγινε κατακόκκινη, διότι δὲν εἶχε σκεφθῇ, ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸν πληρώσῃ ἀμέσως καὶ συγχισμένη, χωρὶς νὰ ξέρῃ καλὰ, καλὰ τί τῆς εἶχεν ἐπιστρέψῃ, τοῦ ἔβαλεν εἰς τὸ χέρι ὅλο τὸ ὑπόλοιπον ἀπὸ τὸ ἐκατόφραγκο. Ἐκεῖνος ἐνθουσιασμένος διὰ τὴν γενναίαν πληρωμὴν, τὴν εὐχαρίστησε, τῆς εὐχήθη καλὸ κατευόδιο τὴν ὠνόμασε καλὴ καὶ ὡραία κυρία μετὰ τὴν Κερκυραϊκὴν προφορά τοῦ καὶ ἐπήδησε τρεχάτος εἰς τὴν ξηράν.

Ἡ Ἄννα κουρασμένη ἀπὸ τὸ διήμερον σιδηρομικτὸν ταξίδι, ἐξηντλημένη ἀπὸ τὴν ἀνυπομονησίαν τῆς προσδοκίας καὶ ἀπὸ τὴν ἀγρυπνίαν τῶν δύο νυκτῶν ἔπεσεν εἰς τὸ κρεβάτι της, ἐκοιμήθη ἀμέσως καὶ δὲν ἐζύπνισε παρὰ τὸ ἄλλο πρωὶ ἄργά, ὅταν πλέον τὸ βαπόρι ἐπλησίαζεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Κερκύρας.

Ὅταν ἀπὸ τὸν φεγγίτη τῆς καμπίνης της ἀντίκρουσε τὸ φρούριον ἐκυριεύθη ἀπὸ μίαν νευρικήν ἀνυπομονησίαν, ὅταν καὶ νὰ τὴν ἔσυρεν ἐκεῖ, σὰν νὰ μὴ ἦτο δυνατόν νὰ περιμένῃ τῆς ὀλίγες στιγμῆς, ποῦ ἔμελλαν ἀκόμη, ἀφοῦ τρία ὀλόκληρα χρόνια εἶχε περιμένει μετὰ τὴν ἀνυπομονήν.

Δὲν τῆς ἐχρειάσθησαν περισσότερα ἀπὸ δέκα λεπτὰ διὰ νὰ ἐτοιμασθῇ· καφὸς δὲν ἦπιν, ἂν καὶ ἠσθάνετο ὅτι ὁ λαϊκός της ἐξηράνετο.

Ἐπάνω εἰς τὸ κατάστρωμα ὅλοι γύρω της ὠμιλοῦσαν Ἑλληνικά καὶ αὐτὸ τὴν ἔκαμε νὰ ἀνακτήσῃ πάλιν τὴν φειδότητά της. Ξένη καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ κανένα, τῆς ἐφαίνοντο ὅλοι οἱ συνταξιδιώται της ἰδιοὶ τῆς ἀνθρωποφίλοι, συγγενεῖς καὶ μ' ὅλον ὅτι δὲν εἶχε χάσει ἐντελῶς τὴν φυσικὴν της δειλίαν εἰς τὴν ξενιτειά, ὅμως ἐμειδιούσεν εἰς ὅλους καὶ εὐχαρίστως ἀπήντησεν εἰς τὰ καθημερινὰ μερικῶν κυρίων, οἱ ὅποιοι μάλιστα τὴν ἀντίκρουσαν, ἔδειξαν μετὰ βλέμματα αὐθάδη ὅλον τὸν θυμωσμένον διὰ τὸ κάλλος της.

Ἐκείνη δὲν παρεξήγησε τὰ βλέμματα, ἐξέχασεν ὅτι ἦτο νέα καὶ ὡραία καὶ ἀπέδωκε τὴν

προθυμίαν τὴν εἰς καλοσύνην καὶ ἐνδιαφέρον, πράγμα, τὸ ὁποῖον πολὺ ὀλίγον εἶχε συναντήσει εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Τὸ βαπόρι εἶχεν εἰσέλθει πλέον εἰς τὸν λιμένα, ἡ βάρκας τὸ ἐτριγυρίζαν μετὰ βόλτες ἀπὸ μακριὰ εἰς τὰς ἀρχάς, πρὶν ἀγκυροβολήσῃ, ἔπειτα τὸ ἐκύκλωσαν, ἔρριπταν σχοινιά, καὶ οἱ βαρκάρηδες ἐκρεμῶντο εἰς τῆς ῥάχης τοῦ ἀπὸ τῆς ἀλυσίδος, καὶ ἐσκάλωναν ἐπάνω εἰς τὸ κατάστρωμα, ἐνῶ τὸ βαπόρι ἔτρεχεν ἀκόμη.

Ὅλη αὕτη ἡ ζωηρότης, ἡ ἀταξία, ἡ ἀπειθαρχία τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ἡ πάλιν τὴν διὰ τὸ κέρδος, τῆς ἐφαίνοντο πράγματα τόσον ὡραία καὶ τόσον θελκτικά, ὅσον δὲν εἶχε κατορθώσει ποτὲ νὰ συνειθίσῃ μετὰ τὴν ἐγγλέζικην ψυχρότητα καὶ τάξιν. Ἐδῶ εἶναι ἄνθρωποι ἐλεύθεροι, ἔλεγεν εἰς ἓνα συνταξιδιώτην της, ὁ ὁποῖος ἐθύμωκε διὰ τὰ ρωμαϊκά χάλια μας. Ἀλλοῦ ὁ λαὸς εἶναι δουλικὸς, κουρτισμένες μηχανές, ποῦ τρέμουν ἐμπρὸς εἰς τὰς ἀρχάς.

Ἀλλὰ τὸ βαπόρι εἶχεν ἀγκυροβολήσει πλέον καὶ βάρκας τώρα μετὰ κυρίους, ἐφάνησαν ἐρχόμεναι ἡσυχα, χωρὶς βίαν, μετὰ τὴν βεβαιότητα τῶν ἐξησφαλισμένων ἐπιβατῶν, τοὺς ὁποίους ἐπήγαιναν νὰ παρλάβουν συγγενεῖς καὶ φίλοι. Οἱ ταξιδιώται μετὰ τὰ γυαλιὰ εἰς τὰ μάτια, ἐφαίνοντο νὰ ζητοῦν τοὺς ἰδικούς τῶν μέσα εἰς τῆς βάρκας ἐκεῖνες, καὶ ἀφ' ὅσον ἀνεγνωρίζοντο, ξεφωνήματα χαρῆς, ὀνόματα ἀγαπημένα, συγκινήσεις, γέλοια, μαντήλια εἰς τὸν ἄερα, ἐπρόσθεταν νέαν ζωὴν καὶ θόρυβον εἰς τὰς προετοιμασίας τῶν ναυτῶν καὶ τὸν θόρυβον τῶν συρομένων ἀλυσίδων.

Ἡ Ἄννα δὲν ἐπερίμενε κανένα, δὲν εἶχεν ἐλπίδα ὅτι ἡ Ἀμάλια θὰ ἦτο ἐκεῖ διὰ νὰ τὴν ὑποδεχθῇ. Καὶ γὰρ μιὰ στιγμὴ ἡ λύπη διὰ τὴν ἐρήμωσιν της τὴν ἔκαμε νὰ μελαγχολήσῃ καὶ νὰ ζηλεύσῃ ὅλους τοὺς εὐτυχισμένους, ποῦ ἔβλεπε νὰ τρέχουν ἀπὸ ὀδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ διὰ νὰ πλησιάζουν περισσότερον τοὺς ἀγαπημένους τῶν.

Ἐξαφνα ὅλη αὕτη ἡ κίνησις καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ χαρὰ ποῦ ἐσκόρπιζε γύρω της καὶ ἕως τὸ κατάστρωμα τοῦ βαποριοῦ κάθε βάρκα, ἐσταμάτησε μετὰ τὴν ὀρμητικὴν καὶ ὑπερήφανον ἐπέλασιν μιᾶς καμωμένης καὶ πολυτελοῦς ἀτμάκατου, ἡ ὁποία διέσχισε ὅταν βέλος τὰ ἡσυχα νερά, ἐπέρασεν ἀπ' ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ συμπλέγματα τῶν λέμβων, τὰ ἐχώρισεν αὐθαίρετα εἰς δύο καὶ ἐσταμάτησεν εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς, κατὰ ἀπὸ τὴν σκάλα τοῦ πλοίου.

Ἦτο ἡ ἀτμάκατος τοῦ Λιμεναρχείου, ὅχι τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς τελωνειακῆς φρουρῆσεως, ἀλλὰ ἡ ἐπίσημος μετὰ τοὺς μπρούντζους της ἀστραπτέρους ὅταν ἀπὸ μάλαμα, φρεσκοβαμμένη,

ΜΟΔΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

μέ καθίσματα σκεπασμένα από κόκκινο βελούδο και με μίαν γαλανόλευκην μεταξωτήν ποῦ ἐκυμάτιζεν ὑπερήφανα μπροστά στῆς ἄλλες τῆς πτωχικῆς κάθε μικρῆς βαρκούλας.

Μέσα τρεῖς κυρίαί καὶ τρεῖς κύριοι, ὅλοι καλοντυμένοι καὶ γαντωμένοι, ὠμιλοῦσαν, ἐγελοῦσαν, ἐθορυβοῦσαν, ὅταν ἄνθρωποι πολὺ εὐχαριστημένοι. Ἡ μία ἀπὸ τῆς κυρίεσς ἦτον ὀρθή καὶ κατέτρωγε μὲ τὰ μάτια τῆς τοὺς ἐπιβάτας, ποῦ ἐπρόσεχαν τώρα καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ἀτμάκατον. Νά την, ἐκεῖ εἶναι, ἐφώναξεν ἑξαφνα. "Αννα, "Ανν", κελῶς ὦρισε, μπράβο σου! ἔλεγε καὶ κινούσε τὴν ὀμπρέλλα τῆς καὶ ἐγελοῦσε καὶ ἐχειρονομούσε.

Ἡ "Αννα ποῦ εἶχεν ἀρχίσει νὰ αἰσθάνεται μέσα τῆς κῆποιον λύπην, διότι μόνη αὐτὴ δὲν εἶχε νὰ περιμένη κανένα ἰδικόν τῆς, ἑξαφνίσθη καὶ τὸ πρόσωπόν τῆς ἀκτινοβόλησεν ἀπὸ χαράν, ὅταν ἄκουσε νὰ τὴν φωνάζουν καὶ ἀνεγνώρισε τὴν Ἀμάλιαν. Ἐτρεξε πρὸς τὴ μέρος τῆς σκάλας, ἤρχισε νὰ χαιρετᾷ καὶ αὐτὴ, πρῶτα κατακόκκινη ἀπὸ τὴν φυσικὴν τῆς δειλίαν καὶ ἔπειτα χλωμή, χλωμή, εὐθὺς ποῦ ἀνεκάλυψεν, ὅτι μέσα εἰς τὴν βάρκα ἦτο καὶ ὁ Στέφαν', χλωμός καὶ αὐτὸς μὲ τὰ δύο μαῦρα γυαλιὰ εἰς τὰ νεκρωμένα μάτια του, ποῦ ἐκρυπταν μὲν τὴν δυστυχίαν του, ἀλλὰ ὀφαιροῦσαν καὶ κάθε ἑκφρασιν ζωῆς ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του.

Οἱ ἐπιβάται ἐβλεπαν τώρα τὴν Ἀνναν μὲ ἰδιαιτέραν προσοχήν. Ἦτο λοιπὸν κῆποις ἐπίσημη ἡ ὥραία αὐτὴ κόρη, τὴν ὁποίαν ἤρχετο νὰ παραλάβῃ ἡ ἀτμάκατος. Ὁ κύριος μὲ τὸν αὐθάδη θαυμασμόν ἔτρεξε κοντὰ τῆς μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἀναγνωρίσῃ κανένα ἀπὸ τοὺς κυρίους τῆς ἀτμάκατου, ἀλλὰ καὶ πρόθυμος νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν νέαν, τὴν ὁποίαν διὰ μιᾶς ἐφάντασθη πλουσίαν νύμφην.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἀμάλια εἶχε πηδήσει εἰς τὴν σκάλα, ἀκολουθουμένη ἀπὸ ἓνα μόνον ἄνδρα, εἶχεν ἀνεβῇ γρήγορα καὶ πεταχτὰ μὲ τὸ φρουρὸ τῶν μεταξωτῶν τῆς ἐσωροῦχων, εἶχεν ἀγκαλιάσει τὴν Ἀνναν, τὴν ἐφίλησε καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καὶρόν, βιαστικὴ καὶ ζωηρά, ὅπως πάντοτε τῆς εἶπε:

Πᾶμε, ὁ Μαρτὲν θὰ φροντίσῃ γιὰ τὰ πράγματά σου. Κάτω εἶναι καὶ ὁ Στέφαν'. Ἡθέλησε νὰ ἔλθῃ. Μὴν ἀναφέρῃς τίποτε γιὰ τὸ δυστύχημα. Κάμε ὡς νὰ μὴν ἔχῃ συμβῇ τίποτε. Προσπάθησε μάλιστα νὰ εἶσαι εὐθυμὴ καὶ ζωηρά.

Καὶ χωρὶς νὰ τῆς δώσῃ καὶρόν, τὴν ἐτρέβησε πρὸς τὴν σκάλα, ὅπου ἐκείνη τὴν ἠκολούθησε, χωρὶς ἰδικὴν τῆς θέλησιν, ὅταν ὑπνωτισμένη ἀπὸ τὰ λόγια τῆς, ἀπαράλλακτα

ὅπως καὶ τρεῖς χρόνια πρὶν, ὅταν ἔμενεν εἰς τῆς κ. Μοίρα.

Ἡ Ἀμάλια ἐπήδησε πρώτη εἰς τὴν ἀτμάκατον χωρὶς νὰ δώσῃ καὶ τὸ χάρι τις εἰς τὸν κύριον, ποῦ τὴν ἐπερίμενεν ὀρθὸς γιὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ. Σὰς τοῦλάχιστον, εἶπε, ποῦ δὲν πηδάτε ὅταν τὴν κ. Μοίρα, θὰ σὰς βοηθήσω, καὶ πραγματικῶς ἡ Ἀννα τοῦ εἶχε δώσει τὸ χέρι τῆς καὶ μὲ ἓνα δειλὸν πῆδημα εὐρέθη καθισμένη τυχαίως καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ εἰς τὸ πλευρὸ τοῦ Στέφ. Ἐκεῖνος εἶχε σηκωθῇ ἑξαφνα, ὅταν τὴν αἰσθάνθηκε κοντὰ του, ὅταν ἓνα ἐλατήριον νὰ τὸν εἶχε κινήσει, ἔτεινε τὸ χέρι του, εἰς τὸ ὅποιον ἐκείνη ἔβαλε τὸ ἰδικόν της, ὅλο παγωμένο, τῆς εἶπε μὲ φωνὴν ποῦ ἔτρεμε λίγο, ἓνα εὐχαριστῶ ποῦ ἦλθετε καὶ ἐκάθισε πάλιν. Ἡ Ἀμάλια εἶχεν ἀρχίσει νὰ μιλήσῃ μὲ ζωηρότητα, νὰ ἐρωτᾷ πῶς ἦτο τὸ ταξίδι, νὰ τῆς λέγῃ ὅτι μόλις κ' ἐκείνοι τὴν προηγουμένη ἡμέραν εἶχαν φθάσει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὅτι ἔμεναν εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον, ὅτι θὰ περνοῦσαν ὥραϊα εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅτι ὁ καιρὸς εὐτυχῶς ἦτον ἀκόμη δροσερός, ὥστε θὰ ἤμποροῦσαν νὰ μείνουν δυὸ τρεῖς ἡμέρες εἰς τὴν πόλιν.

Ὁ Μαρτὲν ἐφάνη ἐν τῷ μεταξὺ μὲ τὴν μοναδικὴ βαλίτζα τῆς κόρης καὶ ἡ ἀτμάκατος μὲ ἓνα σφύριγμα ὑπερήφανο ἐτινάχθη ὅταν βέλος πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀποβάθρας.

K. HAPPEN

ΠΕΡΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ

Αἱ διαλέξεις τοῦ κ. Σπ. Λάμπρου εἰς τὸν Πarnaσόν περὶ ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐτελείωσαν καὶ ὅσοι τὰς παρηκολούθησαν συνεπλήρωσαν τὰ κενά, τὰ ὅποια ἀφίνει ἡ πολὺ ἀτελής διδασκαλία τοῦ σχολείου περὶ τοῦ Βυζαντίου, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ τὸν συνδετικὸν κρίκον τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς μετὰ τῆς νεωτέρας.

Τώρα μάλιστα ὅπου καὶ οἱ ξένοι τόσο ἐχουν στρέψει τὴν προσοχήν των πρὸς τὸ συκοφαντηθὲν Βυζάντιον, τώρα ὅπου αἱ παλαιαὶ ἀδικίαι καὶ συκοφαντίαι ἐπανορθώνονται, εἶναι εὐχάριστον ὅτι καὶ οἱ ἰδικοὶ μας ἱστορικοὶ καὶ μεσαιωνολόγοι ἔστρεψαν πρὸς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὴν προσοχήν των καὶ εἴτε μὲ διαλέξεις, εἴτε μὲ νέα βιβλία, ρίπτουν φῶς εἰς τὴν σχεδὸν ἄγνωστον αὐτὴν σελίδα τῆς ἱστορίας μας.

Ἦδη ἔχομεν μίαν Βυζαντινὴν Ἑταιρίαν ἰδρυθεῖσαν τελευταίως. Ἐχομεν τὸ νέον σύγ-

γραμμα τοῦ καθηγητοῦ κ. Ι. Βερναρδάκη περὶ Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, σύγγραμμα εἰς τὸ ὅποιον ἐκτίθεται λεπτομερέστατα καὶ ἀπὸ ἀσφαλεῖς ἱστορικὰς πηγὰς ὅλη ἡ τραγικὴ καὶ θλιβερά ἱστορία τῆς πτώσεως, μὲ ὅλας τὰς σχετικὰς εἰκόνας καὶ τὰς τοπογραφικὰς καὶ τὰς τῶν φρουρίων καὶ τειχῶν ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔγειναν αἱ τελευταῖαι μάχαι καὶ τὰς τῶν προσώπων καὶ ἱστορικῶν κειμηλίων καὶ σκευῶν. Ἐνα ἔργον ποῦ τόσο ἐλπιε καὶ τόσο πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ νὰ μελετηθῇ ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας.

Ὡς προοίμιον δὲ εἰς τὰ περὶ ἀλώσεως ἡμποροῦν νὰ θεωρηθῶν αἱ προηγηθεῖσαι ὁμιλίαι τοῦ κ. Λάμπρου περὶ Δεσποτάτου τῆς Πελοποννήσου καὶ αἱ ὁμιλίαι τοῦ διαπρεποῦς μεσαιωνοδύφου κ. Ἀδ. Ἀδαμαντίου περὶ Μυστρά, τοῦ εἰς τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου εἰς μικρὸν Βυζαντίου, τοῦ ὁποῦ ἐδεσπότευσεν Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, πρὶν νὰ διαδεχθῇ τὸν ἀδελφόν του εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ τὴν περὶ τούτων διάλεξιν τοῦ κ. Ἀδαμαντίου θὰ μεταφέρωμεν προσεχῶς περικοπὰς τινὰς ἐξηγούσας τὰς εἰκόνας, τὰς ὁποίας παραθέτομεν ἀπὸ τὰ σκίτσα τοῦ κ. Α. Ζάχου, τοῦ εἰδικῶς ἀσχοληθέντος εἰς τὴν Βυζαντινὴν εἰκονογραφίαν καὶ ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ Μυστρά.

Ὅλη αὕτη ἡ περὶ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν κίνησις πρέπει νὰ ἐνθαρρυνθῇ, νὰ ἐνισχυθῇ καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὅποιον ἕως τώρα ὅλοι μας αἰσθάνομεθα διὰ τὴν ἀρχαιοτάτην μας ἱστορίαν. Ἡ ἰδική μας ἀναγέννησις μετὰ τὴν μεγάλην καὶ παλαιὰν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἴσως, ἂν τὸ Βυζάντιον δὲν ἐσυνέχιζε τὴν παλαιὰν δόξαν καὶ ἂν εἰς τὴν πτώσειν του δὲν ἄφινεν ὀπίσω του ζωντανὸν καὶ ἄσβεστον τὸ φῶς τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἠγωνίσθη καὶ ἔπεσεν ὁ τελευταῖος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος.

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

Ἡ Διάπλασις τῶν Παίδων, τὸ καλὸν καὶ συμπαθέστατον ἐβδομαδιαῖον Περιοδικὸν τῶν μικρῶν, ἐορτάζει προσεχῶς τὴν τριακονταετηρίδα του. Εἶναι βεβαίως τὸ ἀρχαιότερον Περιοδικὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔχει φίλους εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅχι μόνον τὸν μικρόκοσμον τῆς σήμερον, ἀλλὰ καὶ τοῦ πρὸ τριακονταετίας παρελθόντος.

Ὅλοι καὶ ὅλοι θὰ λάβουν φυσικὰ μέρος εἰς τὴν ὥραϊαν αὐτὴν ἐορτὴν καὶ θὰ χαροῦν διὰ τὴν ἐπίσημον διοργάνωσιν τῆς εἰς Ἀθήνας ἀπὸ ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν οἱ ἀρχίσαντες τὸ φιλολογικὸν στάδιον των ἀπὸ τὰς στήλας τῆς Διαπλάσεως.

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ κ. ΝΙΝΑΣ ΦΩΚΑ

Διὰ τὴν προσεχῇ Πέμπτην, 19 Μαρτίου καὶ ὥραν 9 1/2 μ. μ. ὠρίσθη ἡ συναυλία τῆς κ. Νίνας Φωκᾶ, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ λάβουν μέρος ἡ συμπαθεστάτη ἀρτίστρια, δις Λουκία Ἰωάννου οἱ κ. κ. Γ. Σουρῆς καὶ Ἱ. Πολέμης μὲ ἀπαγγελίαν ποιήσεων.

Τὸ πρόγραμμα τὸ ἐκλεκτὸν καὶ ἡ ἀνδρὴς ἀγάπη καὶ ἐκτίμησις τῆς εὐεργετικῆς καλλιτέχνιδος, θὰ συγκεντρώσῃ βεβαίως τὴν Πέμπτην τὸ βράδυ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Παρνασσοῦ, ὅλους ὅσοι ἀγαποῦν τὴν τέχνην καὶ ὅσοι αἰσθάνονται τὴν μεγάλην καὶ ἡδονικὴν ἀπόλαυσιν τοῦ τραγουδιοῦ τῆς μεγάλης μας αἰδοῦ. Θὰ τραγουδήσῃ Mannon (Massenet) Chanson de Solveig (Grieg) Flute enchanter (Mozart) Hippolyte et Aricie (air du rossignol, Rameau) Vision (Grieg) καὶ Traviata (Verdi).

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐδέχθη αἴτησιν ὑποψηφιότητος διὰ τὴν θέσιν τοῦ ἀποθανόντος Ἀκαδημαϊκοῦ Francois Coppée παρὰ τῆς κομήσεως Antonia de Champier. Ἡ ὑποψηφία Ἀκαδημαϊκὴ εἶναι ποιήτρια καὶ συγγραφεὺς μυθιστορημάτων, ὅχι καὶ ἀπὸ τὰς πλέον γνωστὰς κατοικεῖ εἰς τὴν Μονμάρτην καὶ εἶναι ἐβδομηντε πέντε ἐτῶν. Ἀπὸ τὰ μυθιστορηματὰ τῆς τὰ καλλίτερα εἶναι Le reine la Partie de Campagnet l'Enfant des Beêtes, l'Amour voilé.

Ἡ κ. Champier γινώσκει, ὡς εἶπεν, ὅτι ἡ αἵτησις τῆς δὲν θὰ γείνη δεκτὴ, κάμνει ὅμως τὸ πρῶτον βῆμα, τὸ ὅποιον ἐλπίζει νὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλαι μὲ περισσοτέρας ἐλπίδας ἐπιτυχίας.

Ἐνορκος μεταφράστρια εἰς τὸ κακουργοδικεῖον τῶν Παρισίων διωρίσθη παρὰ τοῦ προέδρου κ. Torichon ἡ κ. Σιγερᾶ. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ. Briand ἔχει ἀποφασίσει νὰ ὑποβάλῃ τὸν διορισμὸν γυναικῶν ἐνόρκων εἰς τὰ διάφορα κακουργοδικεῖα τῆς Γαλλίας.

Δύο γυναῖκες ἀστυφύλακες διωρίσθησαν πρὸ μὴνός εἰς Helsingfors τῆς Φινλανδίας. Φαίνεται ὅτι ἡ ἀστυνομία εἶναι ἐνθουσιασμένη ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν των.

Ἐἰς γυναῖκες βουλευταὶ τῆς Φινλανδίας λαμβάνουν δι' ἑκάστην τρίμηνον βουλευτικὴν περίοδον 1160 μάρκας.

Γυναῖκες δικηγορικὰ γραφεῖα λειτουργοῦν εἰς Γερμανίαν περὶ τὰ ἐνεήντα, παρέχουν δὲ συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας δικηγορικὰς δωρεὰν εἰς πᾶσαν πτωχὴν γυναῖκα.

Μελόδραμα συντεθέν από την κ. Γαβριέλλαν Φερράρη επί λιμπρέτου ληφθέντος από το δράμα *le Cobzar* της δος Ελένης Βακαρέσκου, πρόκειται να αναδιδασθῇ τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μόντε Κάρλο. Ἡ ἐπιτυχία θεωρεῖται βεβαία.

ΟΜΙΛΙΑΙ

Ἐπιστημονικαὶ ὁμιλίαι τοῦ Τμήμ. Νοσηλείας καὶ Ὑγιεινῆς τῆς ἑνώσεως τῶν Ἑλληνίδων. Αἱ ἐπιστημονικαὶ αὐταὶ ὁμιλίαι εἶναι εἶδος διδασκαλίας ὑγιεινῆς καὶ προφυλακτικῆς πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ πρὸς τὰς μητέρας, αἱ ὁποῖαι πολλάκις ἀπὸ ἀμάθειαν, γίνονται παραίτιοι καταστροφῆς τῆς ὑγείας τῶν παιδιῶν τῶν. Πρώτη ὁμίλησεν ἡ πρόεδρος τοῦ τμήματος δις Μαρία Καλαποθάκη, ἰατρός, «περὶ τῶν πρώτων φροντίδων τῶν βρεφῶν» εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἑταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ. Τὴν ὥραν καὶ ἐνδιαφέρουσιν αὐτὴν διδασκαλίαν τῆς διακεκριμένης ἐπιστήμονος ἐτίμησε διὰ τῆς Ὑ. παρουσίας Τῆς καὶ ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα.

Δευτέρα ὁμιλία ἦτο ἡ τοῦ ἱατροῦ κ. Κορομηλά. περὶ κτητῶν νόσων. Τρίτη ἡ τῆς ἀντιπροέδρου τοῦ Τμήματος δος Ἀνθῆς Βασιλειάδου «περὶ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ ἐνδύματος» τὴν ὁποίαν δημοσιεύομεν, χάριν τῶν κυριῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν παρευρέθησαν μεταξὺ τοῦ πυκνοῦ καὶ ὥραιου ἀκροατηρίου, τὸ ὅποion μετὸς ἐνθουσιασμόν ἐχειροκρότησε τὴν διακεκριμένην καὶ συμπαθῇ ἐπιστήμονα.

Τὰς τελευταίας ἐπιστημονικὰς διαλέξεις τῶν δύο ἐπιστημόνων μας ἱατρῶν, διεδέχθη μία φιλολογικὴ διάλεξις τῆς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ρεβέκκας γνωστῆς εἰς τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους κ. Ὀλγας Παπαδιαμαντοπούλου εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ὠδείου.

Τὸ θέμα τῆς περὶ ἀγραμμάτων παρεῖχεν ἔδαφος εἰς σάτυραν καὶ εὐρυλογίας, τὰς ὁποίας μετέχνην καὶ χιοῦμορ εἶχεν ἐγκατασπεῖρει εἰς τὴν ὁμιλίαν τῆς, ἡ φύσις εὐφρολόγος ὁμιλήτρια, ἡ ὁποία ἔχει εἰδικότητα εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς φιλολογίας καὶ τέχνης. Διότι καὶ ὡς καλλιτέχνης τοῦ ἔσματος ἡ κ. Παπαδιαμαντοπούλου σατυρίζει θαυμάσια τὸ θέατρον, ὡς καὶ ἐπιφανεῖς καὶ μὴ ἠθοποιούς, ἰδικούς μας καὶ ξένους.

Ἡ ὁμιλία τῆς κ. Παπαδιαμαντοπούλου, ἡ ὁποία διεκόπτετο ἀπὸ γέλοια καὶ εὐθυμίαν ζωηρὰν ἐχειροκροτήθη μετὰ πολλὴν ἐνθουσιασμόν.

Ὁ κ. Σικελιανὸς ὁμίλησεν εἰς τὴν μικρὰν, κομψὴν καὶ ὀλίγον μυστηριώδη αἴθουσαν τῶν διαλέξεών του περὶ Πανός.

Ὁ Πᾶν εὐρῆκεν ὀριστικῶς καὶ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τὸν ψάλτην καὶ ὑμνητὴν του. Μετριοφρονέστερος ἀπὸ τὸ, δ' Ἀννούσιο δὲν μᾶς εἶπεν ὁ κ. Σικελιανός, ὅτι ὁ Πᾶν τοῦ ἔδωκε τὴν φλογερά του, καὶ ὅτι τὸν ἐξουσιοδότησε νὰ τὸν διαδεχθῇ καὶ νὰ κηρύξῃ εἰς τὸν κόσμον ὅτι ὁ Πᾶν ἀνέστη. Ἀλλὰ μετὰ ὅσα μᾶς εἶπε μᾶς ἔκαμε νὰ τὸ ὀνειρευθῶμεν.

Ὁ Σικελιανὸς εἰκόνισεν μετὰ βαθεῖα νοήματα καὶ ἐξωγράφησε μετὰ δυνατὰς γραμμάς τὴν ἀνάστασιν αὐτῆν τοῦ Πανός, μετὰ συνοχὴν καὶ τάξιν καὶ ἁρμονίαν τοῦ ἀφῆκεν ὥραιαν ἐντύπωσιν εἰς ὅσους τὸν ἤκουσαν.

Προχθὲς δὲ μετὰ τὸν Ὀδυσσεά του ἓνα Ὀδυσσεά ἐντελῶς ἄλλον, παρὰ ὅπως τὸν παριστάνουν τὰ βιβλία, ἓνα Ὀδυσσεά τοῦ κλείει μέσα του ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ γενναίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς ψυχῆς, ἐτελείωσε τὴν σειρὰν αὐτῆν τῶν ὁμιλιῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀπὸ τὰς πλέον ἐπιτυχεῖς τῆς ἐφετεινῆς περιόδου. Κάτι σὰν ἓνα μυστήριον ἐφαίνετο νὰ πλανᾶται εἰς τὴν μυστηριωδῶς φωτισμένην αἴθουσαν καὶ εἰς τὸν νέον ἐκεῖνον ὁποῖος φαίνεται ἐπάνω εἰς τὸ βῆμα, μετὰ τὸ προτεσταντικὸν ὀλίγον ἐξωτερικόν του, τὴν βαρελὰν ἀπαγγελίαν καὶ τὴν χονδρὴν φωνὴν τοῦ σὰν μυσταγωγὸς μιᾶς ὥραιας θρησκείας, σὰν ἱερεὺς λητμονημένων παλαιῶν θεῶν.

ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ Σύζυγος. Εἶναι ἓνα μονόπρακτον δραματάκι τοῦ κ. Ν. Λάσκαρα, τὸ ὅποion ἐπαίχθη διὰ πρώτην φοράν τὸν χειμῶνα εἰς Πάτρας ἀπὸ τὸν θίασον τῆς Κυβέλης. Ἡ ὑπόθεσις του παρμένη ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ σπιτιοῦ μαζὶ ἔχει ὡς ἥρωϊδα καὶ θῦμα τὴν σύζυγον ἐνὸς δραματικοῦ συγγραφέως. Ὁ κ. Λάσκαρας παρουσιάζει πρόσωπα ὁλοζώντανα μετὰ πολλὴν κίνησιν καὶ ἀλήθειαν καὶ καταλήγει εἰς μίαν λύσιν πολὺ φυσικὴν, πολὺ παρμένη ἀπὸ τὴν ζωὴν, μετὰ τὸν ψυχικὸν θάνατον μιᾶς εὐγενοῦς γυναικὸς, ἀλλὰ καὶ πολὺ συμφέρουσιν εἰς τοὺς ὑπᾶνδρους δραματικούς συγγραφεῖς.

Ἡ ἐν Ἑλλάδι περιθάλψις τῶν προσφύγων. Εἰς ἓνα βιβλίον καλοτυπωμένον καὶ μετὰ ὥραιας εἰκόνας παρμένας ἀπὸ τὴν εἰς Ἀθήνας περιθάλψιν τῶν προσφύγων, δημοσιεύεται ἡ ἱστορία τῆς περιθάλψεως αὐτῆς, μία ἱστορία εὐγενοῦς καὶ ἀδελφικῆς συμπαθείας καὶ φιλοξενίας, τῆς ὁποίας προΐστατο ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἑκκλησίας καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μετὰ συνεργάτας καὶ βοηθοὺς ὅλον τὸ ἔθνος.

Ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ μεταφέρωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος σειρὰν ἀριθμῶν καὶ εἰκόνων, τὰ εὐγλωττότερα μαρτύρια τῆς συστηματικῆς διανομῆς βοηθημάτων καὶ παροχῆς ὅλων τῶν χρειῶν καὶ θὰ ἀναγράψωμεν ὀνόματα δικαιοῦμενα εἰς ἐθνικὴν εὐγνωμοσύνην.

Συνειθίζετε τὰ παιδιὰ νὰ ἀγοράζουσιν ἀπὸ τὰς οἰκονομίας τῶν λαχείων τοῦ Ἑθνικοῦ Στόλου.

Παρακαλοῦνται θερμῶς αἱ καὶ νουθετοῦσαι συνδρομὰς τοῦ παρελθόντος νὰ τὰς στείλουν.